

KORTÁRSUNK A MŰVÉSZET

MÓDSZERTANI GYŰJTEMÉNY

ELŐSZÓ

A Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum múzeumpedagógiai osztályának munkáját a Kortárs Művészeti Múzeumpedagógiai Módszertani Központ fogja össze. A 32 éves intézmény történetének és tevékenységének több mint 20 éve fontos részét képezi a múzeumpedagógiai munka. Az elmúlt két év-tizedben összegyűjtött tudást konferenciák előadásáiban, a Ped.kedd programokon már részben lehetősége volt a munkatársainknak megosztani a szakmai közönséggel. Munkánkban fontos mérföldkő volt, hogy 2020-ban részt vehettünk a Budapesti Corvinus Egyetem AMASS – Acting on the Margins: Arts as Social Sculpture művészetpedagógiai kutatásában.

A program részeként két féléven keresztül dolgoztunk együtt általános és középiskolai csoportokkal, szerveztünk művészetpedagógiai beszélgetéseket és a kutatás támogatásával elindíthattuk a **Kortársunk a művészet – a kortárs művészet pedagógiai hasznosíthatósága a köznevelésben** című 30 órás akkreditált tanártovábbképzésünket is.

Az AMASS kutatás valamennyi programjának hátterét a Ludwig Múzeum gyűjteménye, valamint a múzeum állandó gyűjteményi kiállítása, az **Időgép. Új válogatás a Ludwig Múzeum gyűjteményéből** című tárlat adta. A kiállításból a minél szélesebb körű hozzáférés és felhasználás érdekében virtuális bejárást is szerkesztettünk, melyet több ízben sikeresen fel tudunk használni az iskolai programok és továbbképzés során.

Módszertani kiadványunk ízelítő és kedvcsináló, amely reméljük, minél több pedagógusnak inspirációt ad majd a kortárs művészetnek a mindennapi oktatásba való bevonására, a tanárkollégák és a múzeumpedagógusok közötti aktív együttműködés kezdeményezésére.

Somogyi-Rohonczy Zsófia
múzeumpedagógus
AMASS-koordinátor – Ludwig Múzeum

IDŐGÉP. ÚJ VÁLOGATÁS A LUDWIG MÚZEUM GYŰJTEMÉNYÉBŐL

2021. szeptember 1. – 2023. december 31.

Kurátor: Szipőcs Krisztina

Az időgép egy olyan, egyelőre csak elméletben létező szerkezet, melynek segítségével a múltba vagy a jövőbe repíthetjük fizikai testünket. A Ludwig Múzeum új kiállítása nem az időutazás tudományos-fantasztikus lehetőségével foglalkozik, hanem az idő és a művészet viszonyát vizsgálja különféle szempontokból, és magukat a műveket tekinti olyan időgépeknek, melyek lehetővé teszik számunkra a mentális utazást.

A kiállítás a világjárvány rövid szünetében, rendkívüli körülmények között jött létre, így nem hagyhatta figyelmen kívül az elmúlt időszak tanulságait sem. A múzeum mintegy 800 darabot számláló gyűjteményéből olyan műveket válogattunk, amelyek a személyes, a művészi és a történelmi idő különböző aspektusait tárják a néző elé, a kurátor személyes nézőpontjából.

A kiállítást az idővel, az idő múlásával és nevezetes dátumokkal kapcsolatos művek vezetnek be, majd családi fotókon, naplókön keresztül kapunk betekintést egyéni életsorsokba és családtörténetekbe, a közép-kelet-európai privát történelembe. A műveken mint dokumentumokon keresztül megismerhetjük a közelmúlt történelmét, a hétköznapiakat és a sorsfordulókat, így többek között a kelet-európai rendszerváltást és ennek összefüggéseit a történelmi avantgárdal. Elgondolkodhatunk az emlékművek sorsáról, valamint a művészet, társadalom és politika összefüggéseiről. Szó esik a társadalmi utópiákról és azok kudarcáról, forradalmakról és háborúkról, illetve irodalmi utópiákról és inspirációkról, jelszavakról és fogalmakról.

A nem túl távoli disztópikus jövő, illetve futurisztikus jelenünk a témája az orvostudománnyal, valamint az emberi testtel és pszichével foglalkozó egyik installációnak, valamint annak a filmnek, amely a legújabb kori hadviselés, a háborús traumák és a virtuális valóság témáját mutatja be. Kiemelt figyelmet kapott a halál pillanata mint az emberi sors, életpálya végpontja és lezárása. A művek felhívják a figyelmet az emberi lét törékenységére és megismételhetetlenségére, a háborúk és a mindennapok abszurditására is.

Bemutatjuk azokat a valóságos és elképzelt technikai eszközöket, melyek célja a pillanat, a valóság minél tökéletesebb fotografiai rögzítése. Vizsgáljuk továbbá állókép és a mozgókép, valamint (sajtó)fotó és festmény viszonyát, miközben rávilágítunk a fotorealizmus kritikai aspektusaira is.

Picasso kapcsán felidézzük, hogy miként reflektálnak nagy elődeikre, a festészet történetére a huszadik század legnagyobb újtói, láthatatlan hálót szöve korok, művek és művészek között, de megnézzük azt is, hogyan látja a „kívülálló” a nyugati művészetet.

Végül megvizsgáljuk a „műbe zárt” időt is, felsorakoztatva azokat a műveket, melyek a szokásosnál hosszabb idő alatt, számtalan részből, variációból, munkából állnak össze egy-egy monumentális alkotássá, így bemutatásukra csak ritkán adódik alkalom.

A kiállítás weboldala [\[link\]](#)

Virtuális kiállítás [\[link\]](#)

ISKOLAI EGYÜTTMŰKÖDÉSEK SORÁN MEGVALÓSULT MŰZE- UMPEDAGÓGIAI PROGRAMOK

Az AMASS-kutatás időszaka alatt a COVID-19 járvány okozta kényszerű zárvatartás, a távoktatás bevezetése miatt időről időre újra kellett terveznünk a múzeumpedagógiai programunkat. A kutatás tervezete alapján a kiállítás és a művek feldolgozását témaegységekre osztottuk, amelyekben az egyes témákat és kérdésköröket a műalkotásokhoz kapcsolva, az egyes témaegységekben a pedagógus által tartott iskolai előkészítő órával vezettük fel, melyet a múzeumpedagógus által irányított múzeumi óra után ismét a pedagógus által megtartott iskolai feldolgozó óra zárt le.

A témaegységeknek ez a hármas felosztása a pedagógus és múzeumpedagógus szoros együttműködése, rugalmassága, aktív kommunikációja és az iskola részéről a látogatások és órai munka megszervezését támogató hozzáállás nélkül nem valósulhatott volna meg.

Köszönjük a közös munkát a csepeli Burattino Általános és Középiskola, Gyermekotthon, a ferencvárosi József Attila Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, valamint a Tandem Gimnázium munkatársainak.

A 2021 áprilisa és 2022 márciusa között megvalósított programban résztvevő pedagógusok és múzeumpedagógusok:

Lender Andrea, Nagy Barbara, Pólya Zoltán, Quispe Maja Ilona, Somogyi Laura, Somogyi-Rohonczy Zsófia, Szabó Nóra, Vincze Angéla

A két iskolai félév során törekedtünk a kiállítás műveinek az iskolai tananyaghoz való kapcsolására, valamint a diákok érdeklődési körének figyelembevételére is. A megvalósított foglalkozások közül egy olyan múzeumi órát emelünk ki, amelyet mind a három csoport végigcsinált, és tapasztalataink össze is vehetőek. Ezt követően pedig olyan aktivitásokat, megközelítésmódokat mutatunk be, amelyek önállóan is beépíthetők a múzeumlátogatásba vagy a virtuális kiállítás segítségével az órai munkába.

Az egyes témaegységek között törekedtünk a logikai kapcsolat kialakítására, így lehetséges a korábbi foglalkozásokra való utalás, de az egymásra épülés nélkül is jól hasznosítható programokról van szó.

A bemutatásra kerülő foglalkozások között való válogatás során kiválasztási szempont volt, hogy minél több átfedés legyen a feldolgozott művek között, ezáltal azt is meg tudjuk mutatni, hogy egy-egy műalkotás hányféle kérdés, probléma feldolgozására ad lehetőséget.

A foglalkozás pedagógiai céljai:

- önálló vélemény megfogalmazásának fejlesztése
- a verbális kifejezőmód fejlesztése
- a műalkotások tudatos megfigyelésének fejlesztése
- az aktív figyelés képességének fejlesztése
- az alapvető szociális kompetenciák fejlesztése az együtt dolgozás segítségével
- az egy témában történő elmélyülés képességének erősítése

Fejlesztendő attitűdök:

- nyitottság egymás véleményének elfogadására
- a művészet (modern/20. századi művészet) irányába pozitív attitűd kialakítása
- pozitív attitűd kialakítása

AZ ARC MATEMATIKÁJA

Kidolgozta és tartotta: Somogyi-Rohonczy Zsófia

A foglalkozás témája:

A minket körülvevő világ elemei, sőt még az arcunk is felbontható az egyszerű geometriai formákra – tartották a kubista művészek. Ehhez viszont türelem és alapos megfigyelés szükségeltetik!

A gyakorlat során egymás arcát vizsgálva, majd azt geometriai formákra lebontva és kubista stílusú portrék megalkotásával tették magukévá a tanulók a kubista művészek megismerési módszerét. Sok gyerek eddig maximum 10 percig tudott figyelni, míg most akár 25-30 percet is eltöltött a munkával. A koncentrációt és kitartást a folyamatos pedagógusi segítség mellett a zenei aláfestés is segítette.

Picasso életének megismerése azt mutatta meg a résztvevőknek, hogy a siker sokszor küzdelmek és saját magunkhoz való hűség, kitartás árán jön csak el.

Tantárgyi kapcsolódás: matematika, vizuális kultúra

Feldolgozott művek:

Pablo Picasso: *A muskétás (Domenikosz Theotokopulosz Van Rijn de Silva)* (1967) [[link](#)]

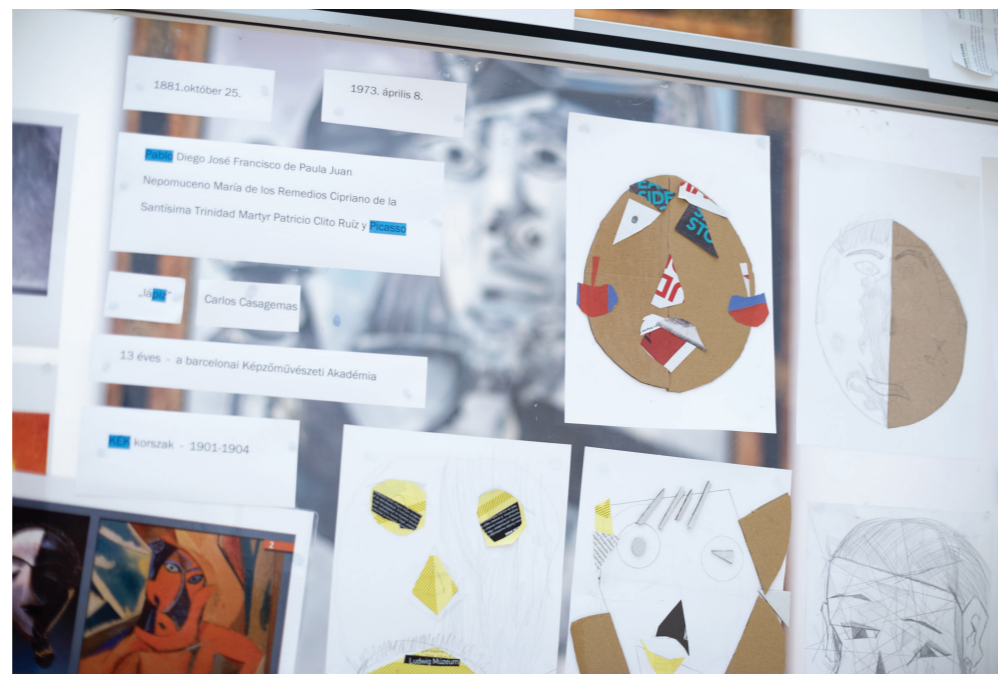
Célcsoport: 13-14 év

Időtartam: 90 perc

Kiegészítés:

A foglalkozást felvezető részben kioszthatunk a csoport tagjainak a korszakról (a 19. század végéről és a 20. század elejéről) szóló információkat, eseményeket, fogalmakat is. Ezeket a megadott kategóriákba csoportosítva (gazdaság, irodalom, kultúra, történelmi esemény) saját maguk felragaszthatják a táblára. Ügyeljünk arra, hogy a magyar és a nemzetközi események és fogalmak

is szerepeljenek a kiosztott cédulák között, így a felragasztás után, a beszélgetés során a magyar és a nemzetközi eseményeket is párhuzamba állíthatjuk.

Idő	Téma, kérdés-felvetés		Aktivitás	
10 perc	Ismerkedés Picassóval – mit tudunk róla?	spanyol származású festőművész külföldön – Párizsban próbált szerencsét Casamegas és a kék korszak többféle stílust, látásmódot és technikát használt mennyit ér ma egy Picasso? Miben hozott újat a művészetben?		
10 perc	A kubizmus	Tulajdonképpen matek, azaz hogy mi magunk vagyunk a matek. A testünk mint mérő és mértékegység. A kubista szemlélet szerint le lehet bontani mindent az alapvető geometriai formákra – pl. az arcunk egy ovális.	kubista alkotások átrajzolása geometriai formák segítségével	
10 perc	A muskétás	Mitől férfi a férfi? szépségeszmények a történelemben példaképek kérdése – a címben szereplő képek Pablo Picassso művészeti példaképei is benne vannak a képben! (a címben szereplő nevek) – ha megnézzük a példaképek stílusát, akkor nagyon más (sokszor nem egyértelmű, hogy mi a minta, és mit követünk)	a plexifalra Zsófi filccel átrajzolja az alapformákkal a muskétás képét	Kinyomtatott laminált képek blutech
5 perc	A portré műfajának megismertetése	A portrék célja nemcsak az ábrázolt személy fizikai kinézetének visszaadása, hanem az is, hogy ki ő valójában? Hogyan akarja láttatni magát? Mi az, amit magunkról szeretnénk még megmutatni vagy elmondani?		
25 perc	Kreatív feladat	A formákból fokozatosan építkezünk, ahogy Maurice Ravel <i>Bolero</i> című szerzeménye [link] is fokozatosan épül fel. Egy-két percet együtt hallgatunk, aztán neki lehet kezdeni a munkának.	kubista portrék készítése páros munkában az alapformák színes és újságpapírból kivághatók és felragaszthatók	A/4-es dipa, régi Ludwigos kifestetek, alapformák sablonjai, ceruzák, vonalzó, olló, ragasztó
10 perc	Értékelés, munkák bemutatása	Értékelési szempontok: alapformák használata, feladat megértése		

Szükséges anyagok a kreatív feladathoz:

- A/4-es vagy A/3-as fehér papír alapként
- régi magazinok, újságok
- színes papírok
- olló
- papírragasztó
- ceruza
- toll
- alapvető geometriai formákhoz sablon keményebb kartonból
- vonalzó, körző, körberajzolható sablonok (fedők, poharak)

LÁSD ÉS HALLD A VÁROST!

Kidolgozta és tartotta: Somogyi-Rohonczy Zsófia

Foglalkozás témája:

A minket körülvevő város érzékelése, megfigyelése és ezekből az elemekből a város saját történetének és identitásának felépítése. Felismerni, hogy nemcsak mi változunk, hanem a város is, és ez a változás az egyén és a tér egymásra hatásával valósul meg. A város hangjainak, zenéjének a megismerése, (kép)verssé váló formálása felhívhatja a figyelmet a lenézett, szégyelt környezetnek az értékességére.

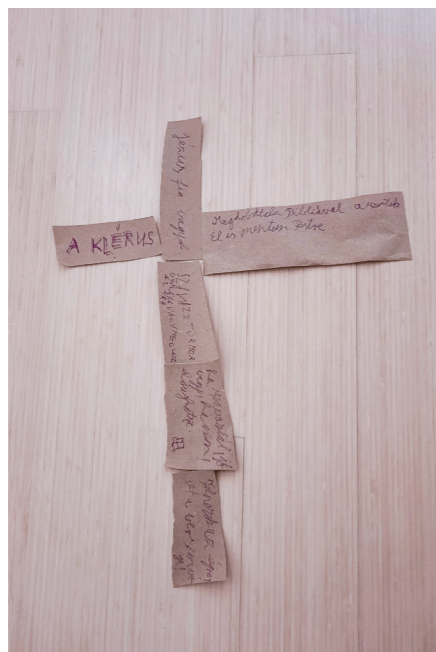
Tantárgyi kapcsolódás: magyar nyelv és irodalom, vizuális kultúra

Feldolgozott művek:

- Antoni Muntadas: *Médiahelyszínek / Médiaművek Budapesten* (1998) [\[link\]](#)
- Dani Endri: *182 cm* (2016) [\[link\]](#)

Célcsoport: 13-17 év

Időtartam: 90 perc

Kreatív alkotás:

Szükséges anyagok:

- képversek és tipográfia illusztrálásához képek
- szabálytalan formájú papírcetlik
- színes filctoll
- A/4-es lap a vázlat készítéséhez
- A/3-as lap a rögzítéshez
- bluetack, papírragasztó

Első lépésként adjuk meg a csapatok számára a leendő vers témáját, segítsük a választásukat megfelelő hívószavakkal és kérdésekkel! A város rengeteg információt hordoz, így nehéz kiválasztani azt az egy jelenséget, tárgyat, jellemzőt, ami majd a jövőbeni képvers sűrített kifejezőmódjához megfelelő.

Az A/4-es lapon jegyzetelhetnek, megalkothatják a versek alapját, és kipróbálhatják a tipográfiát is, majd a különböző formájú cetliket az egyes szavakat formává és képpé alakíthatják. Az alkotás a versek felolvasásával végződik.

Idő	Aktivitás	Munkamódszer	Eszközigény	Tantárgy/tananyagbéli kapcsolódás	Egyéb
5 perc	Mire emlékszünk a sorozatról? (visszacsatolás a felkészítő órára) Mai feladat ismertetése	-	-	-	Látjuk a várost!
5 perc	Ráhangelődés – egy küldött hanganyag meghallgatása + Bartók Béla <i>A csodálatos mandarin</i> [link] első két perce, ami szintén a város hangjait eleveníti meg. Mit ismerünk fel? Hogyan érzékelteti?	-	-	zene	Már hallás útján is tapasztaljuk a várost!
15 perc	Klasszikus és kortárs várostematikájú versekből készítsünk szófelhőt a jellemző szavakból!	csoporthmunka (3-4 fő)	múltkori Omara- és Frey Krisztián-szófelhők kinyomtatva	-	-
10 perc	Az elkészült szófelhők átbeszélése, a képvers tulajdonságainak bemutatása.	-	kinyomtatott klasszikus képversek	-	-
30 perc	Szintet lépünk, és saját képverset készítünk egy Muntadas- vagy Dani Endri-képből inspirálódva.	csomagolópapír-fecnikre szavak írása és kirakása A/3-as lapra letisztázás	-	irodalom – képversek, színesztézia	-
15 perc	Az elkészült képversek átbeszélése.	-	-	-	-

VÁROS VERSBEN ÉS FELÜLNÉZETBEN

*Kidolgozta és tartotta:
Nagy Barbara és Somogyi-Rohonczy Zsófia*

Foglalkozás témája:

Város és közösség viszonyának megértése irodalom és képzőművészet által, nézőpontváltás és absztrahálás képességének fejlesztése, verbális képességek fejlesztése

Tantárgyi kapcsolódás:

magyar nyelv és irodalom, vizuális kultúra

Feldolgozott művek:

- Nemes Csaba: *Időtlen* (1996) [[link](#)]
- Jovánovics György: *Relief 99.04.16.* (1999) [[link](#)]

Célcsoport: 13-17 év

Időtartam: 90 perc

Alkotófeladat:

Szükséges eszközök:

- dobozkartonok, használt dobozok különböző formában és méretben
- olló
- papírragasztó
- víz
- modellgipsz
- A/4-es fehér lap, ceruza, filctoll
- szivacs

Vetítsük vagy mutassuk meg a diákoknak Jovánovics György reliefjét, és vezessük rá arra őket, hogy milyen városi épületeket láthatnak a formákban! Egy A/4-es fehér lapon tervezzék meg a városrészt, ahol élnek! Próbálják meg a hétköznapi épületeket felülnézetből elképzelni és lerajzolni egyszerű mértani formákkal! A tervrajz alapján készítsék el az alapformákat! Figyelem, a hasábokat rétegzéssel, síkidomok egymásra helyezéssel tudják stabilan elkészíteni. Szükség esetén ragasztóval is rögzíthetik a formákat.

Végül megfelelő hígítású gipsszel vonják be a felületeket! Használhatnak szivacsot, de akár a kezüket is. Nem kell sima felületekre törekedni, akár különböző textúrákat, mintázatot is kialakíthatnak a felszínen.

A foglalkozáshoz készült feladatlap letöltése [[link](#)]

Idő	Téma	Eszköz/módszer	Helyszín
5 perc	Megérkezés a kiállítóterbe feladat és program ismertetése	-	-
10 perc	Ismerkedés a műtárggyal Mi lehet az üzenete? Miért választotta a művész? Mit jelent a templom mint szimbólum? Az iskola vagy lakókörnyezetükben mi van a templom körül? Van olyan épület, helyszín, ami központként funkcionál? Miért van ezekre szükség? Mik a központi értékek, viszonyrendszerek, amikhez kapcsolódunk?	beszélgetés	előtér
10 perc	Fel tudjuk vázolni a számunkra meghatározó helyeket, amiket a mindennapokban használunk? Ez már egy felülnézeti térkép is egyben. Most nézzünk meg egy elvontabb táj-ábrázolást!	mentális térkép rajzolása feladatlap A része (egyéni munka)	előtér
5 perc	Slow looking-gyakorlat Jovánovics György reliefje előtt Milyen tulajdonságokat ismersz fel benne? Milyen hangulatot ad át? Radnóti Miklós: <i>Nem tudhatom</i> c. versének felolvasása	feladatlap B része (egyéni munka)	-
5 perc	Beszélgetés a műről, a tapasztalatainkról	csoporthoz beszélgetés-vita	-
45 perc	Készítsük el saját reliefünket! közben zenehallgatás	csoporthoz (2-3 fő) gipsz különböző méretű dobozok	foglalkoztató

AZ IDEÁLIS FÉRFI ÉS AZ IDEÁLIS NŐ

Kidolgozta és tartotta: Nagy Barbara

Feldolgozott téma:

A férfi és női szerepekről, elvárásokról való gondolkodás a 20. század során. Az értékek felsorakoztatása és szembesítése saját magunkkal és a másikkal szemben támasztott elképzelések alapján.

Tantárgyi kapcsolódás: vizuális kultúra, történelem

Feldolgozott művek:

- Pablo Picasso: *A muskétás (Domenikosz Theotokopoulos van Rijn de Silva)* (1967) [[link](#)]
- Roy Lichtenstein: *Viki* (1964) [[link](#)]

Célcsoport: 13-15 év

Időtartam: 90 perc

Csapatoknak kiadott jellemzők az 5. lépésben

- képregénykocka
- felnagyítás
- léptékváltás
- tiszta színek
- erős színek
- erős kontúrok
- erős körvonalak
- dekoratív
- síkszerű
- leegyszerűsített
- csillogó
- történetmesélő
- képkiavágás
- véletlenszerű
- érzelmet kifejező
- nehezen értelmezhető
- sűrített
- átértelmezett
- zavarbaejtő
- kusza ecsetvonások
- dinamikus
- kimért
- megformázatlan
- sötét színek
- élettelen
- sokszorosítás
- merev
- kiismerhetetlen
- jelmezes
- beállított
- közvetlen
- rajzfilmszerű
- álomszerű
- kiemelés
- mindennapi téma
- visszaemlékező
- plakátszerű
- könnyen befogadható
- könnyed ecsetvonások, befejezetlenség hatása

Szükséges eszközök csoportmunkához (10. lépés):

- okostelefon
- ingyenes képszerkesztő applikáció
- eredmény kivetítéséhez szükséges eszközök (projektor, monitor, okostábla)

Idő	Módszer	Foglalkozás menete	Kérdésfelvetés	Aktivitás		Eszközök	
				Múzeumpedagógiai	Csoport		
1	10 perc	Frontális	Ráhangelődés, visszacsatolás. Picasso <i>Muskétás és Férfi kalappal</i> c. képeinek segítségével	Mi lehet a változás oka? Miért történhetett a csere? Miért jó a kölcsönzés? Miért éppen ezt a művet állítják ki Kölnben? Mik a különbségek és mik a hasonlóságok a <i>Muskétás és Férfi kalappal</i> c. művek között? Miből fakadhatnak a különbségek? Mi a közös bennük?	Kérdések megfogalmazása, csoport bevonása. Figyelem felkeltése.	Megfigyelés, véleménykifejtés, válaszok megfogalmazása.	(Mágnes)tábla. Mágnesek (vagy más rögzítő eszköz). Reprodukció a <i>Muskétásról</i> .
2	6 perc	Mozgásgyakorlat	Mozgás, lazítás, oldás.	Állítások: 1. A két kép közül a <i>Férfi kalappal</i> egy határozottabb, erősebb, magabiztosabb férfit ábrázol. 2. A két kép közül a <i>Muskétás</i> egy ijesztőbb férfit ábrázol. 3. A <i>Férfi kalappal</i> életvidám. 4. A <i>Férfi kalappal</i> festésekor Picasso geometrikus elemek felhasználásából építkezett. 5. A <i>Muskétás</i> egy régebbi kor férfiideálját jeleníti meg.	Figyeljétek meg az állításokat! Ha egyetértesz vele, állj a terem jobb oldalán kijelölt helyre! Ha nem értesz vele egyet, állj a terem baloldalán kijelölt helyre! (Nincs jó vagy rossz válasz, a véleményed érdekel!)	Véleményalkotás mozgással.	Papír-ragasztószalag, amit a padlóra ragaszthatunk, és utána könnyen el lehet távolítani.
3	4 perc	Kérdezve kifejtés. Megbeszélés.	A csoport a következő teremben folytatja: Ismétlés, rendszerezés (az előkészítő órára építve)	Bevezetés a <i>Vicki</i> hez: Ki volt Lichtenstein? Emlékeztek rá, hogy melyik országban alkotott? Mi a meglepő a műtárgyon élőben? Ilyenre számítottatok?	Kérdések megfogalmazása, csoport bevonása. Figyelem felkeltése. Kapcsolódás az előkészítő órához.	Megfigyelés, válaszok megfogalmazása.	A csoport a következő teremben, Lichtenstein képénél folytatja.
4	4 perc	-	Csoportalakítás	Kb. 5 csoport – 5x3 diák	A csoportok kialakításának segítése	A csoportok kialakítása	-
5	10 perc	Csoportmunka	A pop art jellemzői Lichtenstein művének segítségével	A <i>Vicki</i> megfigyelése. Fogalmak rendszerezése. A jellemzők felismerése, csoportosítása. 3 fős csoportok kialakítása A különböző csoportok részben eltérő fogalmakat, jellemzőket kapnak. (lásd a táblázat után)	A kártyákon látható kifejezésekből válasszátok ki azokat, amelyek jellemzőek a <i>Vickire</i> ! Segédeszközök kiosztása. A csoportok munkájának segítése. Kérdések megválaszolása.	Csoportmunka	fogalmak kártyákon, (mágnes)tábla mágnes/Bluetech stb.
6	5 perc	Megbeszélés	Csoportmunka lezárása.	Megbeszélés a csoportok segítségével. A táblára elhelyezzük azokat a jellemzőket, amelyek helyesek.	A kártyák elhelyezése a táblán.	A csoportok megmutatják, hogy mely fogalmakról gondolják, hogy jellemzőek az alkotásra.	fogalmak kártyákon, (mágnes)tábla-mágnes/Bluetech stb.
7	5 perc	Kérdezve kifejtés. Megbeszélés.	-	Férfi-nő kép. Milyen férfi kép jellemzi Picasso műveit? Milyen női kép jellemzi Lichtenstein művét? Koronként változó férfi-nő kép	Kérdések megfogalmazása, csoport bevonása. Figyelem felkeltése. Kapcsolódás az előkészítő órához.	Válaszok megfogalmazása.	-
8	10 perc	Csoportmunka	Férfi-női jellemzők, sztereotípiák megfogalmazása	Az előző csoportok felírnak néhány jellemzőt.	Mit gondoltok Ti, ma mik a férfiak-nők legfontosabb tulajdonságai.	Csoportmunka	esetleg flip chart-papír, színes tollak
9	5 perc	Megbeszélés	Csoportmunka lezárása	Közösen kiválasztunk néhány jellemzőt. Esetleg jöhetnek ilyenek: szép, szexi, kedves, erős, okos.	Bekarikázunk néhányat a csoportok által összegyűjtött jellemzőkből, tulajdonságokból.	A másik csoport munkájának megfigyelése.	esetleg flip chart-papír, színes tollak
10	20 perc	Csoportmunka	Kreatív feladat	Készítetek fotót egymásról az okostelefonotok segítségével, hogy az tükrözzön a bekarikázott női-férfi tulajdonságok közül legalább 2-2-t!	A csoportok munkájának segítése. Esetleges kérdések megválaszolása.	Csoportmunka	-
11	6 perc	-	Foglalkozás lezárása	-	-	-	-

* A *Muskétás* kölcsönben a kölni Ludwig Múzeumban. (Kiállítás: *Der geteilte Picasso. Der Künstler und sein Bild in der BRD und der DDR* (A megosztott Picasso. A művész és képe Kelet- és Nyugat-Németországban) Helyette: *Férfi kalappal*, 1970-ből. "A kiállításban változás történt. Egy új Picasso-képet lehet látni. Ez a kép nem a budapesti múzeumé, a Kölni Ludwig Múzeum tulajdona."

MESÉLJ ÉS ÉRTS MEG!

Kidolgozta és tartotta: Nagy Barbara

Foglalkozás témája:

A képekben és a mindennapjainkban jelen levő történetmesélés lehetőségei a történet elmondásának és megértésének folyamatán keresztül.

Tantárgyi kapcsolódás: magyar nyelv és irodalom, vizuális kultúra

Feldolgozott művek:

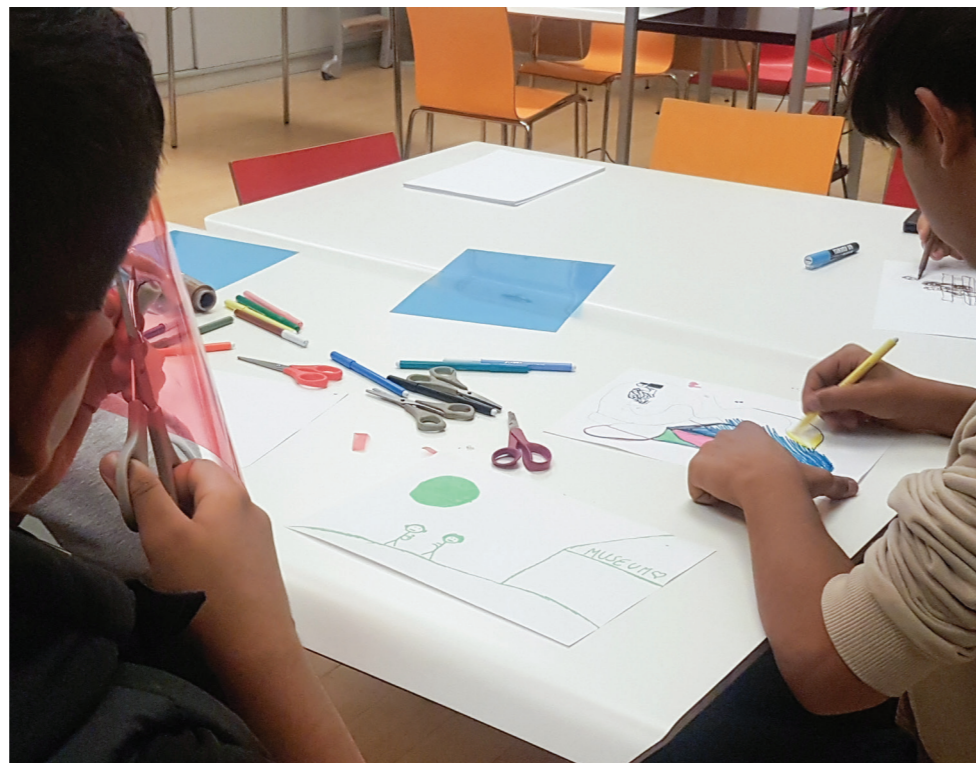
- Oláh Mara
  - *Mara első iskolás, 1952 (1998)* [[link](#)]
  - *Már akkor éreztem, hogy akit szeretek, nem hozzám való, 1962 (2000)* [[link](#)]
  - *Marának mégis lett új háza, 1967 (2000 körül)* [[link](#)]
  - *Óvoda, 1971 (1998)* [[link](#)]
  - *Azonnali fegyelmi eljárás, 1974 (1998)* [[link](#)]
  - *Mara karácsonya, 1987 (2000 körül)* [[link](#)]
  - *Lányom esküvője, 1989 (2001)* [[link](#)]
  - *Mara Gönyűre cserél, senki nem segített, 1996 (2000)* [[link](#)]
- Roy Lichtenstein: *Viki (1964)* [[link](#)]

Célcsoport: 13-14 év

Időtartam: 90 perc

Kreatív alkotás:

- Szükséges anyagok:
- A/4-es lap
- rajzeszközök: filctoll, ceruza, toll
- kék fólia, igény esetén más színű fóliák
- olló
- ragasztószalag
- alkoholos filc, lakkfilc, Posca filc

Idő	Módszer	Foglalkozás menete	Kérdésfelvetés	Múzeumpedagógiai aktivitás	Csoportos aktivitás	Eszközök
5 perc	Frontális	A foglalkozás menetének tisztázása (időkeretek, feladatok)	-	Program ismertetése	esetleges kérdések megfogalmazása	-
8 perc	Elbeszélés, mesélés	Ráhangolódás, visszacsatolás	Az élethelyzetre, élettörténet egy kiemelt, fontos részére történő ráhangolódás	történetmesélés *történet a táblázat után	kényelmes elhelyezkedés, megfigyelés	szőnyegek magnó/laptop + hangszóró
10 perc	Frontális	Omara kék képei	Milyen témákat fest Omara? Mi a közös a képekben és a témákban? Milyen problémákkal kellett Omarának megküzdenie? Milyen hatása van a kék színnek? Szerinted mit fejezhet ki a kék szín? Mit üzent a kék színnel Picasso?	Kérdések megfogalmazása, csoport bevonása. Figyelem felkeltése.	Megfigyelés, véleménykifejtés, válaszok megfogalmazása.	-
8 perc	Asszociációs játék	Ráhangolódás, visszacsatolás	-	Mondj egy tárgyat, ami először eszedbe jut arról a fogalomról, amit mondok! CSALÁD, ANYA, ISKOLA „Kérlek, hogy várd meg, amíg az előtted lévő is mond egy tárgyat!”	Egymásra figyelés, 1-1 tárgy	-
5 perc	Frontális	Új helyszín: foglalkoztató Ismétlés, kreatív feladat előkészítése	Lichtenstein – a kék képek közös/eltérő vonásai: kontúrok/körvalak; a képet szöveg egészíti ki; történetet mesél el; hétköznapi történet, ami bárkivel megtörténhet; érzelmek állnak a középpontban (nő a főszereplő); kék szín – élénk színek	„Mi jellemzi Omara stílusát? Mi jellemzi Lichtenstein stílusát?”	Képek megfigyelése, felidézése, jellemzők megfogalmazása	Képek Omara kék sorozatáról és Lichtenstein <i>Vicki</i> c. művéről
40 perc	Páros munka	Kreatív feladat	Lichtenstein és Omara stílusának bizonyos jól megragadható elemeit együtt alkalmazva látványos kompozíciók létrehozása: erős kontúrok, szövegrészletek, narratív ábrázolás, kék szín... Kék és színes fóliák segítségével egy életesemény, történet ábrázolása. 1. Lapra kerüljön a rajz + esetleg szöveg 2. A kék fólia segítségével gyorsan látványossá tehető 3. További színes fóliák segítségével az elmosódás, transzparencia alkalmazásával egy újabb játékos réteggel kiegészíthető.	„Meséld el egy fontos emlékedet a párodnak! Ez az emlék kapcsolódjon az iskolához! A két történet közül válasszátok ki az egyiket! Ezt a fontos, jelentős eseményt örökítsétek meg úgy, hogy alkalmazzátok Lichtenstein és Omara műveinek jellemzőit! Addig dolgozhattok, amíg Satie zenéjét hallgatjuk!” Csoport munkájának segítése.	-	magnó/laptop + hangszóró Eric Satie zenemű részlete kék, színes és áttetsző fóliák, ollók, alkoholos filcek, rajzlapok, előrajzolt lapok/fóliák, amelyek keretet adnak a munkához mintapéldányok
10 perc	Frontális	Kreatív feladat lezárása	Egymás munkájának megtekintése	-	-	-
6 perc	Frontális	Foglalkozás lezárása	-	-	-	-

* egy lányról, aki először megy iskolába... A kislány 1945-ben született egy sokgyermekes, szegény családban. A kislánynak 5 testvére volt, ő volt közülük a legidősebb. Édesanyjának egyedül ő tudott segíteni a kisebbek ellátásában. Gyakran ennivalóra sem volt pénzük. Édesapja és édesanyja sokat veszekedett egymással. Emiatt gyakran költöztek, volt amikor Monoron éltek, máskor anyai nagyanyjánál Mogyoródon. 1952-ben a kislány először ment iskolába. Nagyon várta iskolát, kíváncsi volt, mi fog ott történni. Új volt a környezet, az emberek.

Felhasznált zenemű: Erik Satie: *Gnossiennes 1–6* [[link](#)]

KONFLIKTUS, ERŐSZAK, MEGOLDÁS?

Kidolgozta és tartotta: Nagy Barbara

Foglalkozás témája:

A foglalkozás témájának szomorú aktualitását adta az orosz-ukrán konfliktus, amely éppúgy foglalkoztatta a diákokat, mint a felnőtteket. A jelen problémáján túl fontosnak tartottuk, hogy az erőszakos eseményekkel, traumákkal és azok feldolgozásával is foglalkozzunk a program során, hiszen a gyerekek életében ez egy visszatérő problematika.

Tantárgyi kapcsolódás:

magyar nyelv és irodalom, történelem, vizuális kultúra

Feldolgozott művek:

- Erdély Miklós: *Hadititok* (Az 1984-ben készült mű rekonstrukciója) (1984 / 1996) [[link](#)]
- Robert Longo: *Most mindenki* (R. W. Fassbindernek) (1982–1983) [[link](#)]

Célcsoport: 13-14 év

Időtartam: 90 perc

Kreatív alkotás:

Szükséges anyagok:

- a csoport lakóhelyéről fotók, ikonikus épületek fotói, II. világháborús bombázás okozta károk A/5-ös méretben (fekete-fehérben kinyomtatva)
- pauszpapír
- papír-ragasztószalag a rögzítéshez
- színes filctollak
- színes ceruzák

Idő	Foglalkozás menete	Módszer	Kérdésfelvetés / Alapprobléma	Aktivitás		Eszközök	
				Műzped	Csoport		
1	10 perc	Ismerkedés Erdély Miklós <i>Hadititok</i> c. művével	Beszélgetés	A mű megszemlélése, ismerkedés az alkotással. „Mit ábrázol? Mi a mű üzenete? Hogyan ábrázolja a háborút a művész? Milyen anyagot használ?”	Kérdések megfogalmazása, csoport bevonása. Figyelem felkeltése.	Megfigyelés, véleménykifejtés, válaszok megfogalmazása.	-
2	5 perc	-	Zenehallgatás	Csukott szemmel hallgassuk 5 percig Penderecki lengyel zeneszerző egy művének részletét. Miről szólhat a zenemű? Milyen hangulata van a zenének?	-	Megfigyelés, véleménykifejtés, válaszok megfogalmazása.	Penderecki: <i>Gyászzena Hiroshima áldozatainak emlékére</i>
3	5 perc	-	-	Rajzolj le egy formát, ami számodra a háborút jelzi!	-	Egyéni munka	üres lapok, tollak
4	10 perc	Ismerkedés Robert Longo <i>Most mindenki</i> c. művével	-	-	-	-	-
5	5 perc	-	-	„Képzeld el, hogy R. Longo bronz férfi-alakja nem a háborúhoz kapcsolódik!” Milyen környezetben, milyen szituációban tudod elképzelni ezt a figurát? Milyen háttérre cserélnéd fel a városképet?	-	-	-
6	5 perc	-	-	-	-	Megérkezés a foglalkoztatóba	-
7	50 perc	Kreatív feladat	Csoportmunka	Világháborús károkat szenvedett budapesti épületek fotóinak kiegészítése. Bevezetésként vetítés: 1944-es légifelvételek a Ferencvárosról.	A csoportok munkájának segítése. Vetítés.	Csoportmunka	ferencvárosi épületeket ábrázoló fotók kinyomtatva, pauszpapír, színes filc
8	5	Foglalkozás lezárása	-	-	-	-	-

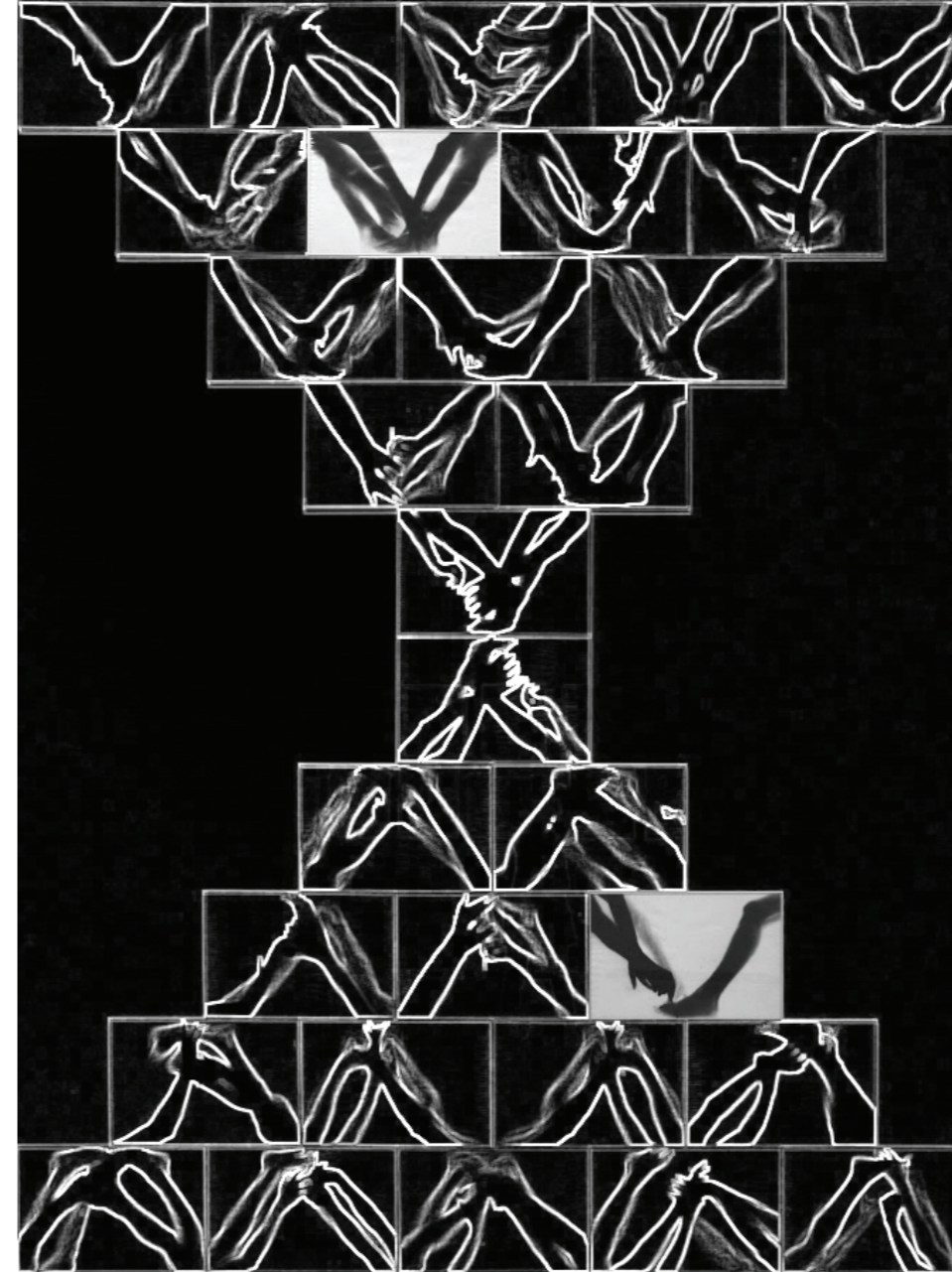
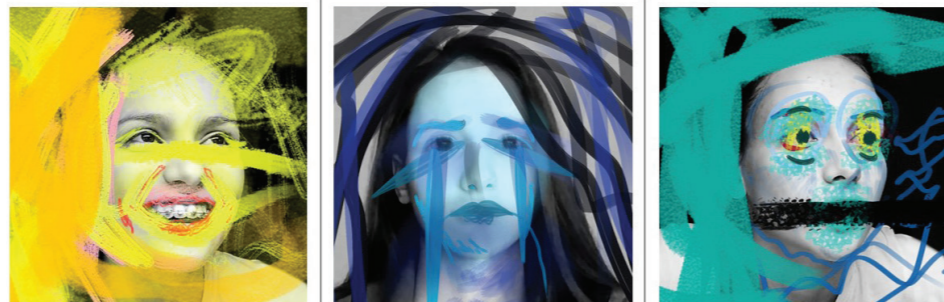
VÁLOGATÁS A KORTÁRSUNK A MŰVÉSZET! 30 ÓRÁS AKKREDITÁLT TANÁRTOVÁBBKÉPZÉSEN MEGVALÓSÍTOTT ZÁRÓ PROJEKTEKBŐL

A Kortársunk a művészet – a kortárs művészet pedagógiai hasznosíthatósága a köznevelésben (Felnőttképzési nyilvántartási szám: B/2021/000524; Alapítási engedély száma: 822/10/2020) című 30 órás akkreditált pedagógusképzés célja, hogy bemutassa a kortárs művészet különböző korosztályok számára való megközelítésének lehetőségeit és módszertani eszköztárát, valamint megismertesse a résztvevőket a kortárs művészet művészettörténeti elméleti hátterének alapjaival, segítse mindezen tudásnak múzeumi és iskolai környezetben való alkalmazását.

A program további célja az, hogy bevezesse a pedagógusokat az önálló múzeumlátogatás megszervezésének gyakorlatába, felkészítse a múzeumban elsajátítható ismeretek és készségek beillesztésére az iskolai keretek között folyó oktatás menetébe. A továbbképzés négy alkalma online platformon és múzeumi térben szerveződik: három online nap (ZOOM) után a Ludwig Múzeumban gyakorlati napon vehetnek részt a jelentkezők.

A továbbképzés zárásaként a résztvevőknek 5 hét áll rendelkezésre egy saját pedagógiai projekt megvalósítására iskolájukhoz közeli kulturális intézményben vagy akár a Ludwig Múzeumban. A dokumentált projektet végül online előadás keretében mutatják be a résztvevők.

A továbbképzés első két ingyenes képzésére összesen 85 jelentkezés érkezett, az elbírálásnál figyelembe vettük a jelentkező háttérét, motivációs levelét. A múzeum múzeumpedagógusainak döntése alapján 60-40%-ban törekedtünk olyan pedagógusok jelentkezését támogatni, akik vidéki iskolában oktatnak, ezért

nehezebben tudnak részt venni szakmai programokon. A képzésünk első két ingyenes programját 35 fő végezte el. A résztvevők között volt óvópedagógus, tanító, általános- és középiskolai tanár, kollégiumi nevelő, fejlesztő pedagógus, osztályfőnök, szakoktató.

A következőkben 8 záróprojekt forgatókönyvét adjuk közre a készítők hozzájárulásával, amelyek a Ludwig Múzeum *Időgép* kiállításának alkotásait használták fel. A képzés során a COVID-19 járvány és a távoktatás befolyásolta a pedagógusok munkáját, ezért több esetben az online oktatásra adaptált megoldásokat olvashatunk. A forgatókönyvek minden esetben a készítő pedagógusok szellemi termékei, formájuk és megfogalmazási módjuk tükrözi a gondolkodásmódjukat és egyéniségüket, ezért nem változtattunk azokon.

A továbbképzés első két turnusa az AMASS – Acting on the Margins: Arts as Social Sculpture, Horizon2020-as nemzetközi kutatás keretében, az Európai Unió támogatásával valósult meg.

DANYI MAGDOLNA

Gyöngyössolyosi Nagy Gyula Katolikus Általános Iskola és AMI

Foglalkozás témája:

A kortárs művészet és a fotó kapcsolata, állóképből mozgókép, a fotósorozat és a kortárs művészet. Ehhez kapcsolódóan néhány gyorsan elvégezhető alkotómunka műalkotások megfigyelésén, értelmezésén keresztül.

Tantárgyi kapcsolódás: vizuális kultúra, médiaismeret

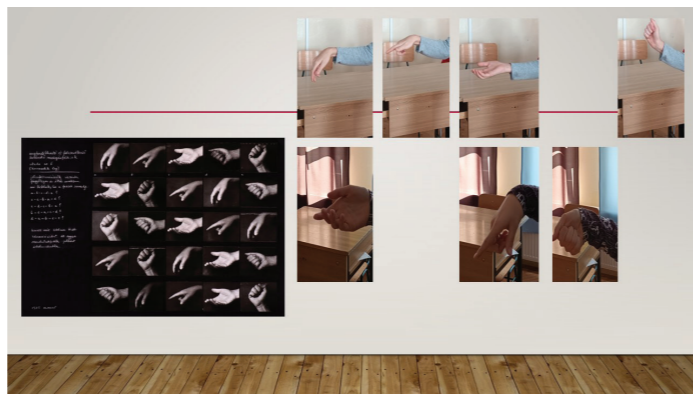
Feldolgozott művek:

- Maurer Dóra: *Reverzibilis és felcserélhető mozgásfázisok (Etűd 7.)* (1975) [[link](#)]
- Nancy Graves: *Teveséta (0.57 SEC) Muybridge után* (1971) [[link](#)]
- Türk Péter: *Taposómalom I–II.* (1975–1981) [[link](#)]
- Waliczky Tamás: *Muybridge kamera* (2017–2018) [[link](#)]
- Waliczky Tamás: *Flipbook vetítő* (2017–2018) [[link](#)]

Célcsoport:

- általános iskola, 7. évfolyam
- művészeti iskola: alapfok, 4-5. évfolyam

Időtartam: 60 perc

Idő	Tevékenység	Műtárgy	Helyszín
	Programismertetés, a foglalkozás rövid bemutatása		
5 perc	Mit ábrázol szerintetek a kép? Fejtsétek meg, hogyan működhetett a kamera! Mire használhatták egykor az eredetit? Miért volt erre eredetileg szükség? Milyen problémát akartak ezzel megoldani? Szemléltetésnek az eredeti Muybridge-kamera modellje és a történet ismertetése a sorozatfotók elkészültéről cél: a technikai forma értelmezése forma: nagycsoportos beszélgetés eszközök: online kiállítás, aktív tábla Lehetőség szerint: A <i>Művészportrék</i> c. filmrészlet megtekintése és a <i>Képzelt kamerák</i> c. kiállításról ismertető néhány mondatban	Waliczky Tamás:- <i>Muybridge kamera</i> és <i>Flipbook</i> vetítő	tanterem és az online kiállításban a 11. terem
3-5 perc	Keresd meg a kiállítóterben azt a műalkotást, amelyik erre a korabeli technikai problémára reagált! Próbáljátok ki a virtuális kiállítás használatát, navigáljatok oda a képhez a kiállítóterben! Hogyan alakította át a művész az eredeti fotósorozatot? Parafrázis – mit jelent a kifejezés? Hogyan és miért alakíthatta át az eredeti képsorozatot az alkotó később? cél: digitális eszköz-használat, szókinos bővítése – a parafrázis kifejezés használata a művészetben forma: egyéni, nagycsoportos eszközök: aktív tábla, online kiállítás	Nancy Graves: <i>Teveséta (Muybridge után)</i>	helyszín: tanterem és az online kiállításban a 11. terem
8-10 perc	Fotósorozat, rész-egész összefüggései Figyeljétek meg a következő képet! Mit látsz az egyik oldalon? Hasonlítsd össze a mű másik oldalával! Több vagy kevesebb a szétbontott kép? Ugyanaz a végeredmény? cél: műalkotás értelmezése forma: nagycsoportos beszélgetés vagy vita eszközök: aktív tábla	Maurer Dóra: <i>Reverzibilis és felcserélhető mozgásfázisok (Etűd 7.)</i>	helyszín: tanterem és az online kiállításban a 11. terem
20-25 perc	Saját fotósorozat vagy videófelvétel Miután párokba rendeződtök úgy, hogy mindenki húz egyet a memóriakártya lapjai közül, a feladat az lesz, hogy készítsétek Ti is olyan fotósorozatot vagy videófelvételt a telefonjaitokkal, amelyik példa lehet a reverzibilis és irreverzibilis mozgásokra! cél: kreatív alkotómunka forma: kiscsoportos eszközök: memóriakártya, mobiltelefonok és bármilyen a tanteremben lévő eszköz, tárgy felhasználható		tanterem
10 perc	Összegzés, értékelés Miután a csoportok elkészültek, megtekintjük a munkákat. A csoportok igyekeznek kitalálni, melyik mozgásformát választották a párok (reverzibilis vagy irreverzibilis). cél: szociális kompetencia fejlesztése, önértékelés és kritikai érzék fejlesztése, digitális eszköz-használat forma: nagycsoportos megbeszélés eszközök: saját telefonok és táblai kivetítés		tanterem

TÓTH MÁRTA

Aelia Sabina AMI

Foglalkozás témája: A pop art-stílus bemutatása műalkotások megfigyelésén és a hozzájuk fűzött asszociációkon keresztül. Több feladat is kapcsolódik a képekhez, amit egyénileg vagy csoportbontásban végeznek el a gyerekek.

Tantárgyi kapcsolódás:

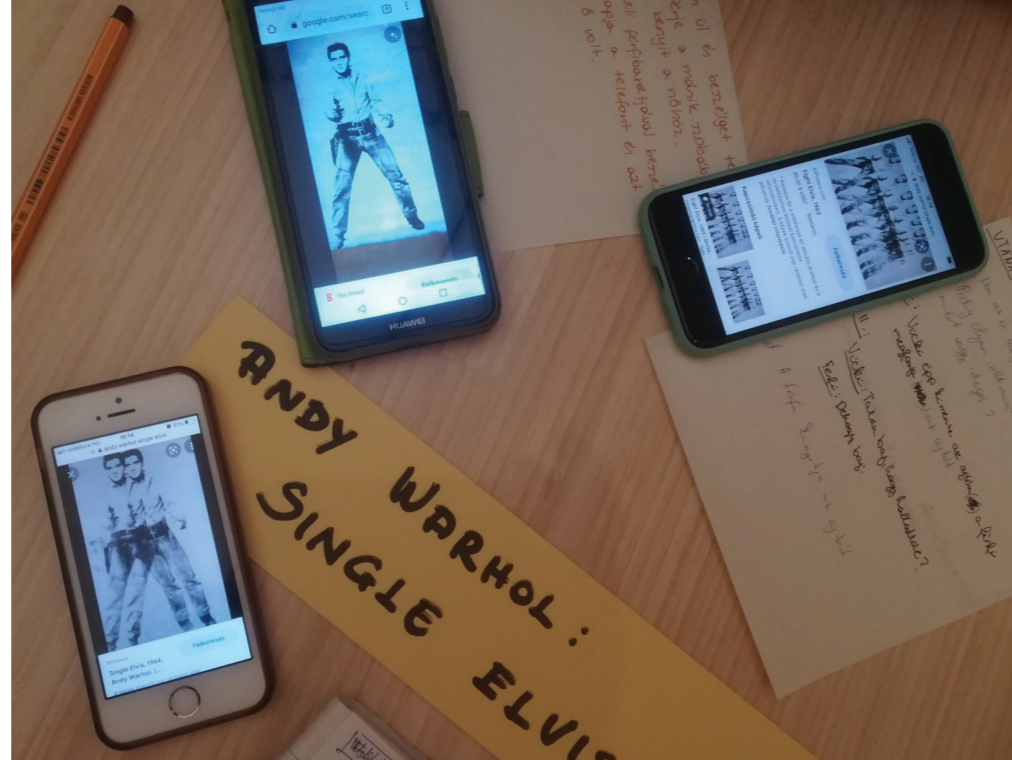
- művészettörténet (pop art)
- osztályfőnöki óra (pályaválasztás, középiskola-választás)
- etika (a pénz = egyenlő boldogság? problematikája, avagy mit mutatunk meg, és mi van belül)

Feldolgozott művek:

- Richard Hamilton: *Puha rózsaszín tájkép* (1971–1972) [[link](#)]
- Roy Lichtenstein: *Viki* (1964) [[link](#)]
- Andy Warhol: *Single Elvis* (1964) [[link](#)]
- Andy Warhol: *Marilyn Monroe* (nem a Ludwig Múzeum gyűjteményébe tartozik, nem látható az *Időgép* kiállításon)
- Tom Wassermann: *Tájkép No 4.* [[link](#)]

Célcsoport: általános iskola, 8. évfolyam

Időtartam: 60–75 perc

1. Ráhangolodás:

a kiállítóter bejárása, elhelyezkedés a választott műalkotás előtt, a program ismertetése.

2. Bevezetés:

a pop art-stílus elnevezésének, megjelenésének, jellemzőinek megbeszélése, milyen mozgalmak hatottak rá.

3. Műalkotás 1. Richard Hamilton: *Puha rózsaszín tájkép.*

A képet laptopról én mutatom meg a Ludwig Múzeum gyűjteményéből kiválasztva. A foglalkozás során a műalkotásokról való beszélgetéseknél a következő kérdéscsoportra keressük a választ: milyen médium/forrás lehetett a műalkotás ihletője? Mit állít témájának középpontjába? Tetten érhető-e az adott műben valamilyen társadalomkritika? A „siker, pénz, csillogás” környezet felé mutatása és a belül megélt valóság közti egyensúly kérdése. (A különböző alkotásoknál ezekből más-más kérdés kap nagyobb hangsúlyt. És persze az adott műre aktualizált kérdések is elhangzanak.)

Tevékenység: a szempontok alapján beszélgetés a képről

Cél: észrevenni a mögöttes tartalmat

Forma: frontális munka, kérdés-felelet formájában

Eszközök: laptop

4. Műalkotás 2. Roy Lichtenstein: *Viki*

Tevékenység: A megfigyelési szempontok alapján irányított beszélgetés a képről. A színhasználat és a kidolgozás megfigyelésénél megbeszéljük, hogy ez a módszer az 50-es, 60-as évek jellegzetes nyomtatási eljárását imitálja. A feladat: Felidézni a képregények világát. A képen szereplő mondathoz, szituációhoz előzményjelenetet, mondatot és egy következmény szituációt, mondatot kitalálni. A leírt jeleneteket felolvasták párbeszédszerűen a csoportok.

Cél: kreatív írás készítése, továbbgondolni a képregényi helyzetet.

Forma: Csoportmunka. Csoportalkotás puzzle-darabok segítségével. Az egyik kép, amit ki tudnak rakni, maga a műalkotás, ami előtt állunk. A másik kép egy fotó az alkotóról.

Eszközök: puzzledarabok, papír, íróeszköz

5. Műalkotás 3. Andy Warhol: *Single Elvis* Műalkotás 4. Andy Warhol: *Marilyn Monroe*

Tevékenység: A csoportok saját mobiljukon keresik meg a megadott szerző és címek alapján a képeket. Majd utána megmutatják a másik csoport

tagjainak is. Kíváncsi vagyok, hogy a mai gyerekek a név és a képek alapján tudják-e, kiről van szó, hallottak-e róluk?

Warhol témaválasztásának és témavariációinak stílusának megbeszélése. Asszociációk a képekre és a megbeszéltekre. Kapcsolódó téma: a mozi mint iparág, sztárok, siker, csillogás.

Cél: Az ikon és az emblemikus személyiség fogalmának megbeszélése

Forma: csoportmunka, közös megbeszélés

Eszközök: mobiltelefon, szókétyák (ezekre írtam a műalkotások címét, alkotóját)

6. Műalkotás 5. Tom Wassermann: *Tájkép No 4.*

Tevékenység: A gyerekek QR-kód alapján keresik meg az alkotást. Asszociációk a képről és a képen szereplő dolgokról, hangulatról. A hegy mint szimbólum. Formájának kapcsolódása a filmhez. Beszélgetés arról, hogyan tud a pop art az élet és a művészetek határainak összemérésével társadalomkritikát megfogalmazni, véleményt alkotni.

Határjáték: 1. Mondj igent vagy nemet arra az állításra, hogy a sok pénz = boldogság! A választásukat meg kell indokolni. 2. Állj a vonaltól jobbra, ha az alapján választasz középiskolát és később egyetemet, hivatást, hogy mennyi pénzt lehet azzal keresni, és a bal oldalra, ha mások a szempontjaid! Választás indoklása.

Cél: véleményalkotás, vélemények ütköztetése

Forma: közös megbeszélés, játéknál egyéni választás

Eszközök: QR-kódot tartalmazó lap, mobiltelefon, a Paramount-hegyről kinyomtatott fotó, a Paramount channel logójáról kinyomtatott kép, határvonalhoz papírcsík

7. Zárás:

Tevékenység: rövid rajzos feladat

Jelekkel, szimbólumokkal rajzold le, mi jelenti számodra a boldogságot, sikert, örömet jelen életedben. A feladat végeztével mindenki elmondja a többieknek, hogy mit szeretett volna kifejezni rajzban.

Cél: végiggondolni mostani életük örömforrásait

Forma: egyéni

Eszközök: papír, színes ceruza

8. Összegzés

Hogy éreztétek magatokat? Kinek melyik kép tetszett a legjobban?

BALOGH DÓRA

Kós Károly Művészeti Szakgimnázium és Kollégium

Foglalkozás témája: Objekt-ruha

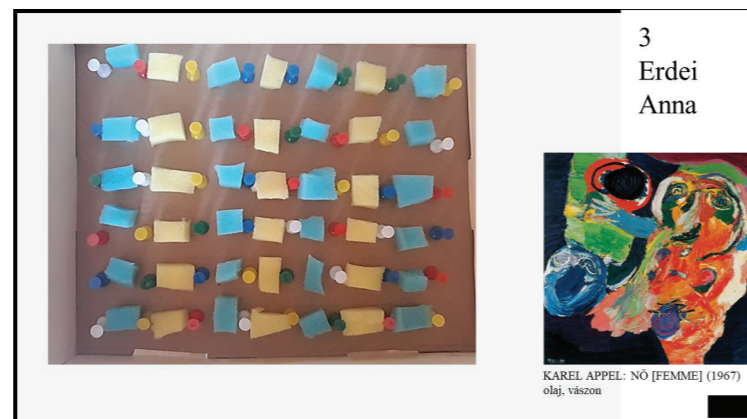
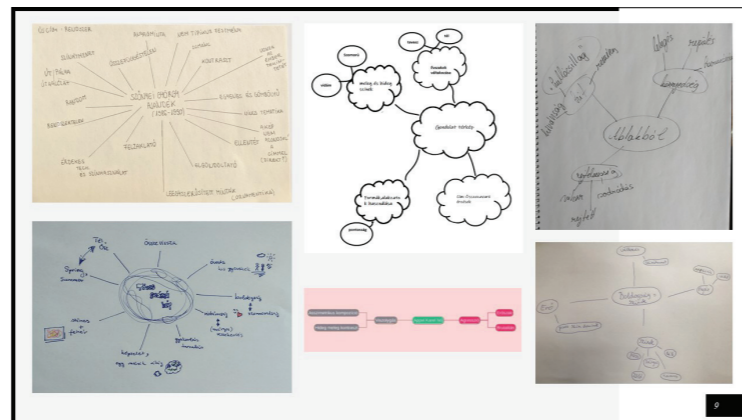
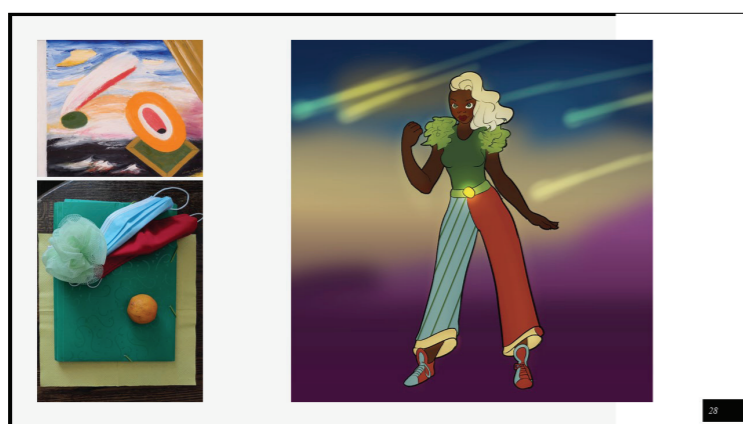
A kortárs művészet mint inspirációs forrás beépítése a tervezői gyakorlatba, mindezt a sík és térbeli viszonyok absztrakciójával, rekonstrukciójával és újraértelmezésével.

Feldolgozott művek:

- Szirtes János: *Ketten* (1987) [[link](#)]
- Nádler István: *Erőszak* (1968) [[link](#)]
- Karel Appel: *Nő [Femme]* (1967) [[link](#)]
- Keserü Ilona: *Tizes számú kép* (1966) [[link](#)]
- Tót Endre: *Kalapok* (1969) [[link](#)]
- Méhes Lóránt: *Ablakból* (1990) [[link](#)]
- Chilf Mária: *Cím nélkül IV.* (1997–1998) [[link](#)]
- Szőnyi György: *Ajándék* (1986–1990) [[link](#)]
- Markus Lüpertz: *Stílus: A halál és az énekes* (1978) [[link](#)]

Célcsoport: Szakgimnázium, 10. évfolyam. Divat- és stílustervezőszak

Időtartam: 2 x 45 perc

	Idő	Tevékenység	Fejlesztési cél, kulcsfogalmak	Forma	Eszköz
1	5 perc	Órai tevékenységek ismertetése	-	Feladat ismertetése	Webex PPT
	1 perc + 4 perc	Slow looking, gondolatok jegyzetelése és rövid ismertetése	Slow looking Műelemzési gyakorlat Asszociációs folyamat, rész-egész viszonyok felismerése	Önálló munka, festmény megismerése, jegyzetkészítés	PPT kép
	5 perc	Gondolattérkép / asszociációs ábra készítése	Mind map, asszociációk rendszerezése, rögzítése	Önálló gyakorlati tevékenység	papír, íróeszköz applikáció
	25 perc	Gondolattérkép bemutatása, beszélgetés	Prezentációs és önkifejező készség fejlesztése Logikus gondolkodás	Prezentációs gyakorlat, vezetett beszélgetés	Webex
	5 perc	Óra lezárása	-	összegzés	-

	Idő	Tevékenység	Fejlesztési cél, kulcsfogalmak	Forma	Eszköz
2	5 perc	Az előző órai tevékenység felelevenítése, bevezetés	-	Feladat ismertetése	Google Meet PPT
	5 perc	Tárggyűjtés	Helyzetfelismerő, kreatív, asszociációs és absztrakciós készség fejlesztése Gyors reakcióidő	Önálló munka	Otthon talált tárgy
	5 perc	Tárgykompozíció és fotósorozat	Aktív munkatempó A festmény formavilágának térbeli leképezése Sík motívumok perspektivikus térrendszerré alakítása Festmény lényegiségének tárgyak általi újraalakítása Rész-egész viszonyok felismerése Vizuális összkép megalkotása	Önálló munka Meet-konzultáció	Választott tárgyak Mobiltelefon fényképezőgép
	25 perc	Objekt-ruha öltözéktervezés	A festmények alapján készített térkonstrukció, tárgykompozíció inspirációs forrásként való alkalmazása. Térformák öltözékként való újraértelmezése. Kreatív formaalakítás és sziluettképzés. Divatillusztráció, jelmeztervezés	Önálló tervezői munka	Fotósorozat A/4-es lap rajzeszközök
	5 perc	A feladatsorozat megbeszélése	-	összegzés	-

LÁZÁR ZSUZSANNA

Somogy Megyei Gyermekvédelemi Központ Befogadó Otthon

Foglalkozás témája:

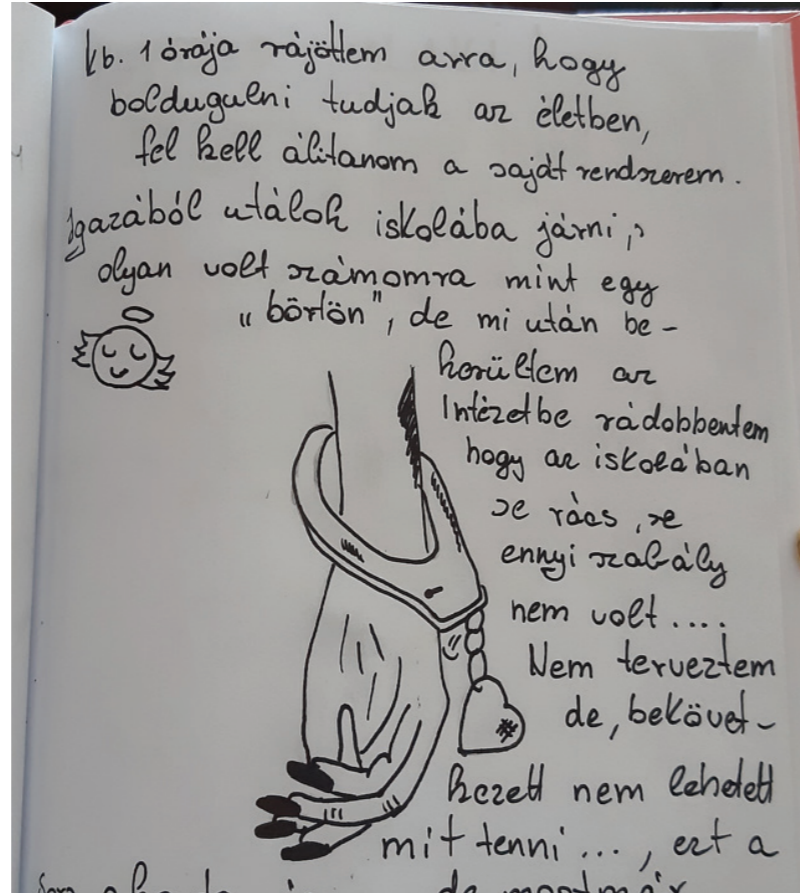
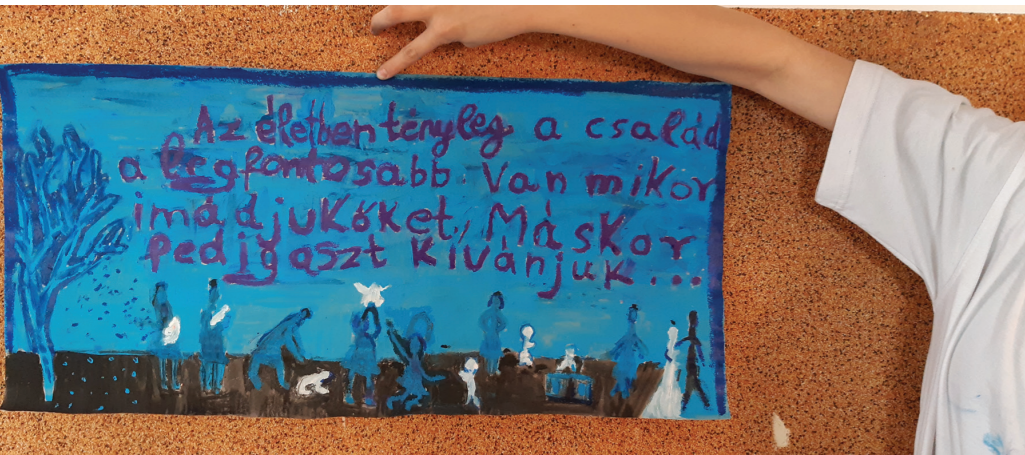
Vizuális kommunikáció, vizuális nevelés, társadalomismeret, cigánykultúra. Gyermekotthonban nevelkedő fiatalok számára, önismereti tréning a képzőművészeti terápia módszereivel.

Feldolgozott művek:

- Oláh Mara:
  - Mara első iskolás, 1952 (1998) [\[link\]](#)
  - Már akkor éreztem, hogy akit szerettek, nem hozzám való, 1962 (2000) [\[link\]](#)
  - Marának mégis lett új háza, 1967 (2000 körül) [\[link\]](#)
  - Óvoda, 1971 (1998) [\[link\]](#)
  - Azonnali fegyelmi eljárás, 1974 (1998) [\[link\]](#)
  - Mara karácsonya, 1987- (2000 körül) [\[link\]](#)
  - Lányom esküvője, 1989 (2001) [\[link\]](#)
  - Mara Gönyűre cserél, senki nem segített, 1996 (2000) [\[link\]](#)

Célcsoport: 14-17 éves korú növendékek

Időtartam: 3 nap, 2 x 45 perc

Tervezet 1. nap		
Időbeosztás	Múzeumpedagógus	Növendék
Előkészítés: 5 perc	Megkérem a növendékeket, hogy segítsenek a foglalkozás előkészítésében. A foglalkoztató terem berendezése: székek, asztalok, tábla. Lusta képeslap a táblán Foglalkozás szükséges eszközei, kellékei: fénymásolt képek kivágva, üres cédulák, filctollak. Kosár. Szemléltetés: számítógép (internet) elindítása (Ppt 1.)	Érdeklődők, segítenek az előkészítésben
Kezdeményezés 10-12 perc Beszélgetés indítása képek segítségével a zsibongóban. A Paraszt aktivítást előkészítése asszociációs játékkal	Mindenkihez odamegyek egyenként, és kérem, hogy húzzon egy képet a kezében tartottak közül. Megkérem a növendéket, hogy a kapott 3 cédulára írjon fel egy-egy szót, ami először eszébe jutott a választott képet nézve. Mindenkihez odamegyek egyenként. Én is berakom az általam írt cédulákat a kosárba. A megtelt kosarat az asztalra helyezem. Összehívom a játékhöz a növendékeket.	Képet választ. A játékhoz mindenki 3 szót ír fel és bedobja összehajtogatva a kosárba (nem mondhatja el a többieknek). Helyet foglalnak a teremben.
Motiváció 3 perc Célkitűzés	Összegyűlve a foglalkozáshoz, a növendékeket tájékoztatom a soron következő feladatokról, ennek jelentőségéről, menetéről. Kérem, hogy a játék előtt jöjjenek el velem virtuálisan a Ludwig Múzeumba.	
Múzeumpedagógiai foglalkozás 20 perc Bemutató/ beszélgetés/ megtekintés/	1. Megfigyelési szempont: Megkérem őket, hogy a látottak közül majd válasszanak maguknak egy-egy alkotást, ami megfogta őket valamiért. 2. Bemutatom az általam készített prezentációt a kortárs művészetről, a Ludwig Múzeumból. 3. Levetítek egy videót, ami az <i>Időgép</i> c. kiállításon készült. 4. Beszélgetés indítása. Megkérem, hogy mondják el, melyik alkotást választották, és indokolják meg néhány mondatral.	Megnézik a videót és a prezentációt. Beszélgetés (spontán). Elmondják a véleményüket. Irányítottan a kérdéseimre válaszolva. A bemutatott képek között vannak olyanok is, amelyeket előzőleg már megmutattam nekik a fénymásolatokon. (Kíváncsi vagyok, közben felismerik-e a már látott képeket).
Tevékenység/játék 10 perc A Paraszt aktivítást szabályainak ismertetése, a játék menetének megbeszélése. Játékidő: 45 perc	Kérem, hogy alkossanak csapatot úgy, hogy egy csapat két főből álljon. Helyezkedjenek egymással szemben. Megkérem valakit, hogy számolja és írja a pontokat. Mérje az időt (stopper hangjelzéssel), fél perc egy feladvány megfejtése. Néhány kört játszunk (csak rajzosan). Minden megfejtett cédula pontként számít a csapatnak, kikerül a kosárból. A játék addig folytatódik, amíg minden cédula kikerül a kosárból.	6 fő vesz részt a játékban, párt választanak maguknak. Egymással szemben leülnek. Az előkészített táblára rajzolnak, a kalapból addig húznak mindig újabb cédulát, amíg a társ ki nem találja a feladványt. Ha nem sikerül, visszadobja a papírt a kosárba, és a következő csapat jön.
Befejezés (5 perc) Értékelés (rész) Jutalom Rövid megbeszélés, tájékoztatás Elpakolás	Az első nap eredményeinek megbeszélése A győztes csapatot megdicsérem. Kérem, hogy a vesztesek gratuláljanak nekik. A fénymásolt képek közül mindenki választhat magának, amelyik tetszik, kiteheti a szobája falára. A következő nap feladatának megbeszélése.	A játék során szerzett pontok összeszámolása közösen. Mindenki elmondhatja, hogy érezte magát. Képet választanak, elviszik. Segítenek az elpakolásban

Tervezet 2. nap		
Időbeosztás	Múzeumpedagógus	Növendék
Előkészítés: 5 perc	A növendékeket megkérem, hogy segítsenek a kipakolásban. A foglalkoztató terem berendezése: székek, asztalok, tábla Foglalkozás szükséges eszközei, kellékei: 8 db fénymásolt „Kék” kép a falra tűzve 8 Omara-kép borítékban (puzzle) Mondatkezdő szavak fénymásolva az asztalon. Öntapadós cédulán érzelmek (nyomatott kézírással). Írószerek: filctoll, üres cédulák) Szemléltetés: számítógép, PPT 2, internet	Segítenek előkészíteni a helyszínt. Helyet foglalnak félkörben a számítógép monitorja előtt, hogy mindenki jól lásson.
Célkitűzés (közlés) Motiváció 5 perc A növendékek tájékoztatása a soron következő múzeumpedagógiai foglalkozásról.	Emléktetem őket a tegnapi napra, hogy milyen jól éreztük magunkat. Ma Omara, alias Oláh Mara művészetével fogunk megismerkedni, aki a saját életének jeleneteit festette meg, és azokra írta fel véleményét, megjegyzéseit. Nézzétek meg a prezentációt, alkossatok véleményt róla! Kíváncsi vagyok, hogy van-e olyan életbölcesség, ami találó lehet képeit nézve. Ha megkérdeznék, hogy miért, akkor ezt válaszolnám: Szeretném, ha lenne egy gyűjteményünk, amit beletehetünk majd egy ún. időkapszulába, és ha majd elmennek, az itt marad emlékként, vagy magukkal is vihetik. További miértre: Mert szeretném majd másoknak is megmutatni, hogy majd erőt meríthessenek belőle, folytathassák saját életbölcességeikkel.	
45 perc Prezentáció bemutatása Tevékenység: önálló feladatmegoldás Gyűjtés	Bemutatom az általam készített prezentációt Omara életéről, művészetéről. Ppt 2. Megkérem őket, hogy a prezentációt nézve gondolkodjanak el Omara művészetéről, ha eszükbe jut egy olyan életbölcesség, ami magunk számára vagy mások számára fontos lehet, jegyezzék le. Kérdéseket teszek fel, beszélgetést kezdeményezek. Összegyűjtöm az életbölcességeket.	Leülnek az asztal köré, megnézik a prezentációt és az odakészített cédulákra/táblára leírják a gondolataikat, életbölcességeiket – elsősorban önállóan, de segíthetnek egymásnak. Minimum egyet mindenki leír. Válaszolnak a kérdéseimre.
25 perc Önálló feladatmegoldás Beszélgetés (Érzelmi kártyák, képválasztás indoklással)	Megkérem őket, hogy az általam előkészített érzelmi kártyákat (öntapadós) helyezték a falon lévő fénymásolt Omara képekhez. Megkérem a diákokat, hogy mindenki válasszon magának egy képet, és a mondatkezdő gondolatok segítségével indokolja meg választását.	Kiválaszt mindenki két-két érzelmet, és a megfelelő képhez illeszti. Elmondja kérdésekre válaszolva az indoklását. Befejezi a választott képhez illeszthető gondolatait.
Beszélgetés/játékos tevékenység: Puzzle – egyénileg 10 perc	Rakd ki a választott borítékban lévő képet! Próbálgatok visszaemlékezni a képre és a címére. Ha nem megy, keresd meg a falon a szükséges részleteket az összeillesztéshez.	Borítékot húznak. Nem tudják, melyik kép van a borítékban. Kirakás közben rájönnek, beazonosítják. Bemondják a címét, ha emlékeznek.
Befejezés (5 perc) Értékelés (rész) A következő nap feladatának ismertetése Elpakolás	A második nap eredményeinek megbeszélése Megkérdezem, hogy érezték magukat. Megdicsérem őket. Kérem, hogy léleken belül készüljenek fel a következő napra. Festeni fogunk, ahogy Omara tette.	Mindenki elmondhatja, hogy érezte magát, mi tetszett neki a mai foglalkozásban. Segítenek az elpakolásban.

Tervezet 3. nap		
Időbeosztás	Múzeumpedagógus	Növendék
Előkészítés 5 perc A foglalkoztatóterem előkészítése a foglalkozásra Foglalkozás szükséges eszközei, kellékei	Székek, asztalok. Önismereti kérdőív (fejben) Erősebb csomagolópapír, fehér fénymásoló papír, írószerek (ceruza, filctoll, toll, papír) Alkotáshoz szükséges: festék (tempera), ecsetek stb.	Segítenek az előkészületekben, érdeklődnek.
Motiváció 5 perc A növendékek tájékoztatása a soron következő foglalkozásról	Mint mondtam, ma festeni fogunk, remélem, mindenki fel tudja már idézni magában Omara kék képeit, jellegzetességeit. De előtte kérek mindenkit, egyenként jöjjön a fejlesztőszobába, játékos önismereti tesztet fogunk csinálni.	
Tevékenység 30 perc	Önismereti foglalkozás (meditatív): 7 diák egyéni foglalkoztatása. A hallottakat elképzelik, válaszolnak a kérdésekre. A válaszok értékelése, megbeszélése	
Tevékenység 50 perc Művészetterápia Beszélgetés irányítottan, kérdésekre válaszolva Bemutatás, próbálkozás, alkotás	Festészeti foglalkozás: szabadon választhatnak a különböző méretű papírok közül. Javaslom, hogy leginkább a kék árnyalatait használják, és Omara képeiből, alkotói módszeréből inspirálódjanak. Megmutatom a kék különböző árnyalatainak létrehozását, derítéssel és sötétítéssel. Megmutatom a betűk pingálásának lehetőségeit különböző vastagságú ecsetekkel.	Válaszolnak a kérdésekre, figyelmesen nézik a bemutatóimat, megpróbálják elsajátítani, gyakorolni a látottakat. Tapasztalataikból kiindulva, elképzéléseiknek megfelelően alkotnak, zenehallgatás közben.
Befejezés/értékelés 5 perc	Az elkészült alkotásokról való beszélgetés. „Minikiállítás” való bemutatása, megtekintése, megbeszélése közösen. Megkérem őket, hogy mondják el a véleményüket zárásként az egész múzeumpedagógiai foglalkozásról.	Mindenki elmondja a véleményét, és hogy hogy érezte magát, mi tetszett neki. A foglalkozásokat összességében is értékelik.

SZENTGRÓTI DÁVID

Pécsi Művészeti Gimnázium, Szakgimnázium és Technikum

Foglalkozás témája:

Arnulf Rainer művein keresztül beszélhetünk az arckifejezések érzelmi kommunikációban betöltött szerepéről, múltbéli és jelen idejű kapcsolódási pontokat keresve. A tanmenetbe illesztett kreatív gyakorlat felszabadító hatású lehet a rajztanulmányok után. A karanténhelyzet okozta frusztrációk, elfojtott érzelmek expresszív gesztusok formájában törhetnek felszínre, megkönnyebbülést okozva. A foglalkozás része az arckifejezések témakörével foglalkozó óráknak. Az alapérzelmek és az azokból eredeztethető összetett érzelmek átélése, megismerése, tudatosítása, Mimika, Empátia fejlesztése, Tudatosság, Önismeret, Kreatív problémamegoldó gondolkodás, Nézőpontváltás, Új ismeret átadása

Tantárgyi kapcsolódás: rajz és vizuális kultúra

Feldolgozott művek:

- Arnulf Rainer: *Halotti maszkok I. –II.– III.* (1978) [[link](#)] [[link](#)]
- Arnulf Rainer: *Önarokép átrajzolások* (1970–1980)
- Franz Xaver Messerschmidt: *Grimaszok sorozat, 1771–1775* (Szépművészeti Múzeum gyűjteménye) [[link](#)]

Célcsoport: gimnázium, 11. évfolyam

Időtartam: 2 x 60 perc

Helyszín	Kulcsfogalmak	Program	Eszközök	Foglalkozás formája	idő
Online óra, Teams	Mimika, Kifejezés, expresszivitás, Empátia, átfestés/felülfestés	Online előadás, Műalkotás, témakör ismeretése, megbeszélés	Az online kapcsolattartásra alkalmas eszköz (telefon/tablet/laptop/pc)	egyéni, részt vesz az online konferencián	60 perc
otthon	Mimika, Kifejezés, expresszivitás, Empátia, átfestés/felülfestés	A megbeszélte és írásban is megadott munka elkészítése. Hat alap arckifejezésből kiindulva fekete-fehér önarcképek készítése. <ul style="list-style-type: none"> · ha van nyomtató: fekete-fehér print felülfestése, átrajzolása az adott kifejezés felerősítésére. · ha nincs nyomtató, telefon képszerkesztőjében a fekete-fehér fotó digitális, színes átrajzolása az arc expresszív felfokozására. 	telefon/fényképezőgép, nyomtató, színes kréta	egyénileg, konzultáció lehetséges	1 hét
Online óra, Teams	Kifejezés, expresszivitás, Empátia, átfestés/felülfestés	Az elkészült önportrék közös megtekintése, mindenki bemutatja a munkáit	Az online kapcsolattartásra alkalmas eszköz (telefon/tablet/laptop/pc)	egyéni, részt vesz az online konferencián	60 perc

TROJKÓ ILDIKÓ

Újpesti Bródy Imre Gimnázium

Foglalkozás témája:

Cél, hogy a tanulók a közös „hangos” gondolkodás során találjanak gazdag asszociációs tartalmakat a műalkotásból kiindulva az idő fogalmához. Keressenek kapcsolódási pontokat a saját maguk által tapasztalt és a konkrét műalkotás által sugallt, érzett időélményre. Gémes Péter *Homokóra* című művének megismerése közben a tanulók fedezzék fel jelenük „itt és most” állapotát. Találjanak kapcsolódási pontokat saját „fotónapló”-projektjük és Gémes Péter „napló-korszakának” alkotói attitűdje között. A tanulók legyenek képesek hasznosítani a műelemzés során szerzett ismereteket saját alkotómunkájukban.

További cél: a képszerkesztő programok eszközeinek innovatív használata a műelemzésben. A tanulók fedezzék fel a segéd-
rácscok, a szín- és tónusmódosítások, a negatívba átfordítás, a méretvariálás, a rétegek használatának eddig nem (vagy ritkán) alkalmazott módszereit.

A képszerkesztő eszközökkel való kísérletezés során – Gémes Péter művének képépítkezési rendszerét felfedezve, a megtalált alapformákat, az egy-egy képelem ismétlődő motívumként való megjelenítését legyenek képesek beépíteni saját alkotómunkájukba (fotónaplójukból tervezett montázsba, fotótárgy- és kockakirakós terveikbe, fotós portfóliójukba).

A munkafolyamat alatt készítsenek képernyőfotókat is, kísérletezhetnek a végleges montázshoz vezető útvonal rögzítésével is, összefűzhetik a montázs alakulásának fázisait mozgóképpé, GIF-animációvá.

Tantárgyi kapcsolódás: fotóóra

Feldolgozott művek:

Gémes Péter: *Homokóra* (1995) [[link](#)]

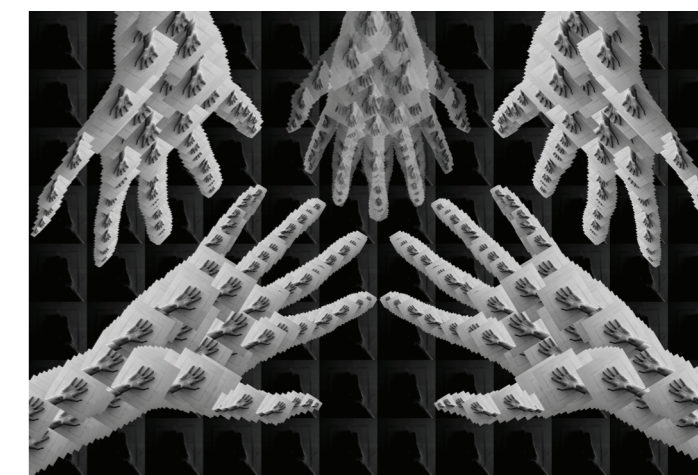
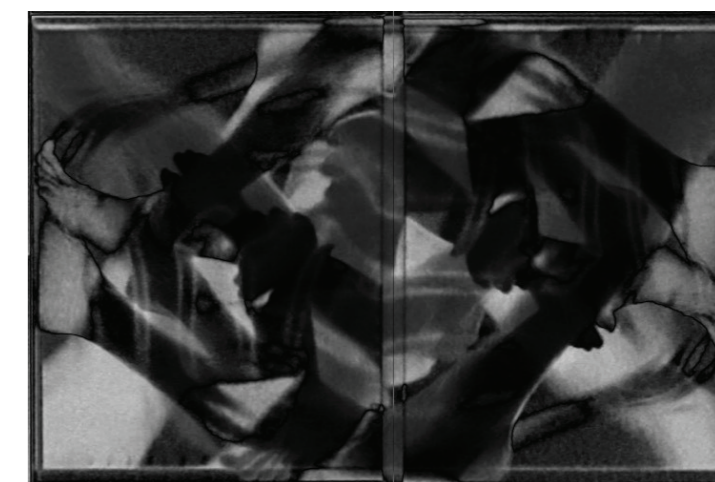
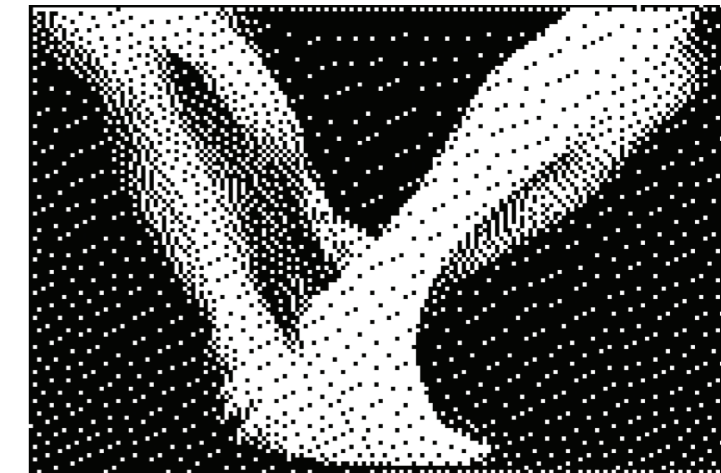
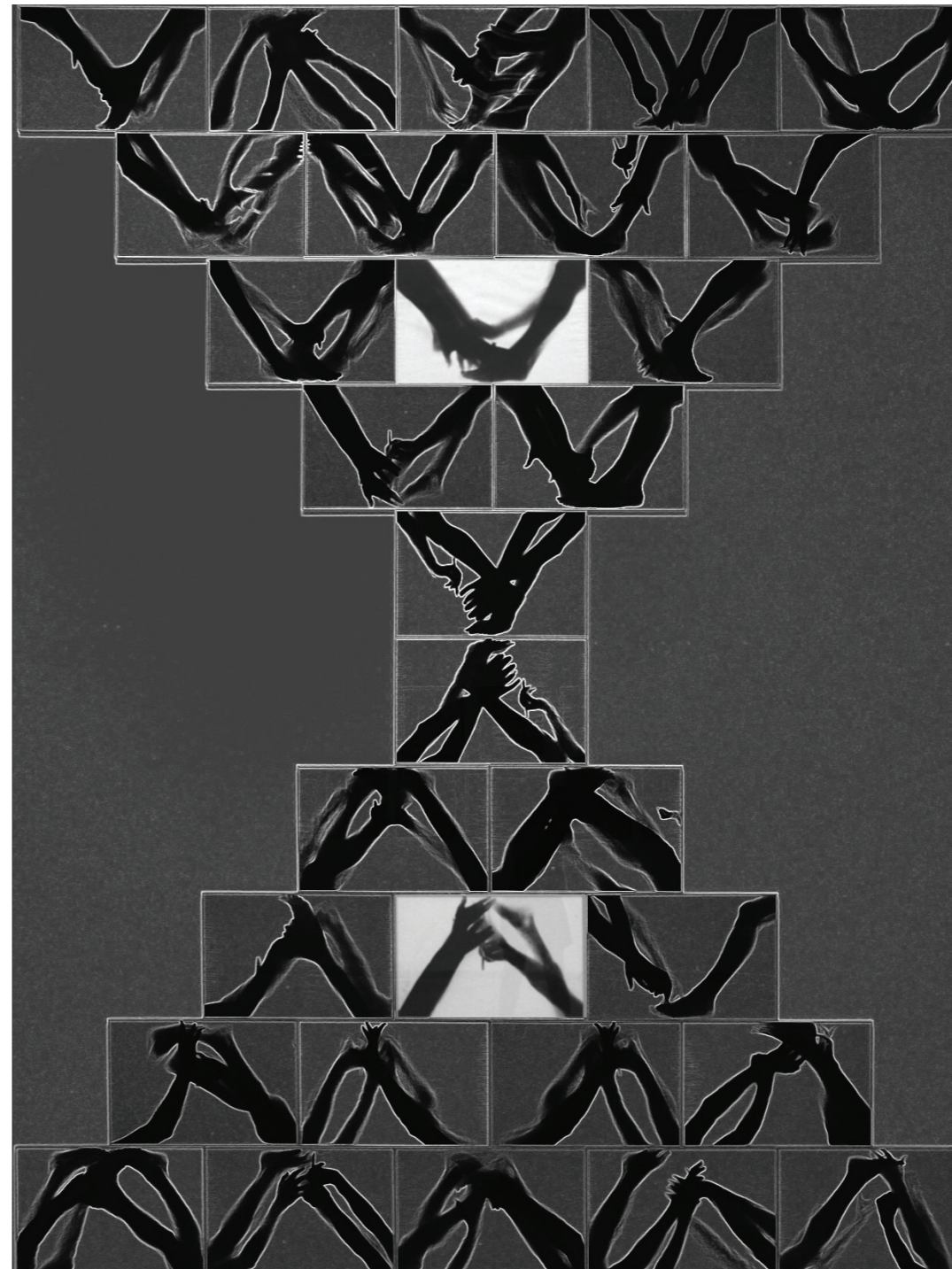
Célcsoport: gimnázium, 12. évfolyam

Időtartam: 45 perc

Oktatási helyszín: Google Meet és Classroom

Műelemzési gyakorlat tanári kérdései:

- Ha te lennél a mű alkotója, melyik fogalmat választanád mű-címnek? Miért?
- Hol lehet a kapcsolódás az érzékszervünkkel felfogott, majd látott és tudott információk között? A megérezett és (már ismert) tudott fogalmak között?
- Hogyan asszociálunk? Vajon milyen gondolkodási folyamatok zajlanak bennünk?
- Vajon mi lehet az oka annak, hogy jónéhányan ugyanazt a fogalmat írtuk le először? Milyen vizuális információkból következettünk? Mi az, amit verbalizáltunk?
- Mi lehet a közös (az általános emberi) az időfelfogásunkban, az idő fogalmának érzékelésében?
- Találsz-e párhuzamokat saját 18 éves időélménye és a most megismert 44 éves művész munkájából megérezett időfelfogás között?
- Időhiány. Jelen. Most. Pandémia. Személyes és általános, „én-idő” és a világ ideje. Énkeresés...

Idő	Az óra menete	Kulcsfogalmak, ismeretanyag	Képességterületek	Módszerek és munkaformák	Megjegyzések
3 perc	Kapcsolódás a Google Meet-hez	-	-	Egymás köszöntése, ráhangolódás a médiaműveszti/fotóórára	Órarend szerint heti egy alkalommal, 2x45 perces fotóórákon találkozunk.
2 perc	A beérkezett előző órai munkák üdvözlése, jelzés: később felhasználhatóak lesznek a dupla órán	fotónapló	-	-	A „fotónapló”-feladat a tanévet lezáró portfólió részeként, de önálló projekt-ként is értelmezhető.
10 perc	Gémes Péter: <i>Homokóra</i> c. művének tanár általi megosztása: műalkotás adatai, a kiállítás címét nem tudják a diákok. Műelemzési gyakorlat megadott kérdések alapján (lásd táblázat után) Mindenki írja le az első fogalmat, egyetlen szót, ami először eszébe jut a képről! (chat)	Idő, írás, folyamat, sorozat, szekvencia, kéz, láb, elmúlás, halál, napló, ismétlődés, összetartás, kapcsolódó formák, homokóra. Fogalmi asszociációk előhívása. Képnézési idő, a keresgélés ideje, a felfedezés ideje. Képnézési stratégiák, ismerősségérzet, emlékek, szükséges és lehetséges képértelmezési idő. Az idő fogalmának vizsgálata a hétköznapi tapasztalatok és a kultúra, művészet, konkrét műalkotás által közvetített időélmény által. Közös, mindnyájunk által megélt IDŐ. Megváltoztathatatlan idő. Múlt és jelen. Jövő idő? Elmúlás. Halál. Saját testünk fizikai változásai. Az idő szellemi és lelki megélése és megélhetetlensége. Homokóra – szimbólum. A technikai képrögzítés időfogalma. A fényképezés folyamata, a felszeletelt téridő. Expozíciós értékek. Minden fotó az időről szól?	Kreatív asszociációs gondolkodásmód, vizuális és fogalmi emlékezőképesség, anyanyelvi kompetencia, empátikus képesség, kommunikációs készség	Irányított beszélgetés tanári képernyő megosztásával, szabadasszociációs-játék, kommunikáció képpel és szavakkal, a mű közös értelmezése, belső rétegeinek feltárása, kooperatív tanulás	Tanár által a kiállításon készített műtárgyfotó vetítése szűk képkivágásban, a múzeumi tér nélkül Kérdés: Milyen képnézési stratégiával működnek a diákok? Hogyan tartható a diákok tekintete a kiválasztott mű reprodukciójának reprodukcióján? Milyen határfokkal közvetíthetőek a bemutatott művek? A Ludwig Múzeum műtárgykeresőjének linkjét a tanár mellékeli az aktuális tananyaghoz a Classroomban.
10 perc	A mű letöltése után a diákok képszerkesztő programban dolgoznak tovább. Feladat: új, átlátszó réteg létrehozása, műalkotás tengelyeinek berajzolása. Kérdések: Mit tapasztalsz? Milyen alapformákat találtál, mi a szabályrendszer? Hány sorban mennyi kép, elkülöníthetőek-e az oszlopok? Tapasztalatok megbeszélése egyéni képernyőmegosztással, egymás megoldásainak összehasonlítása + információk: a műalkotás technikai adatai + a kiállításon érzékelhető térélmény elképzeléséhez néhány fotó bemutatása	A műalkotás formai jellemzői, belső szerkezete. A komponálás mód elve. Vertikális és horizontális szimmetriatengelyek. Átlók. Háromszög alapforma tükrözve: homokóra. 30 db fotó 10 sorba rendezve: 5-4-3-2-1-1-2-3-4-5 A műalkotás 30 darab, egyenként 40x60 cm-es zselatinos ezüst nagyításból áll. Magassága picit nagyobb, mint 4 méter, szélessége 3 méter. Technikai jellemzők: egymásra másolt fotók, melyek önmagukban is montázsokként értelmezhetők Nyersanyag: 24x36-os fekete-fehér negatív film pozitívba fordítva. Analóg technika, film és nagyítás, negatív és pozitív eljárás. Kontraszt. Árnyalatterjedelem	Digitális kompetencia, Koncentrált figyelem, Figyelemmegosztás képessége, Problémamegoldó képesség	Önálló gyakorlat képszerkesztő programmal: a tanulók az általuk ismert szoftver eszközei közül szabadon választva felfedezik a műalkotás formai struktúráját. Fő tengelyek berajzolásával elemzik a műalkotás szerkezetét, rájönnek a kompozíciós elvre, a képépítkezési struktúrára. Kiemelnek egyes képeket, elmozdítják, játszanak a képelemekkel. A felfedezések, következtetések megbeszélése a munkafolyamat alatt.	Az <i>Időgép</i> kiállítás linkje a Ludwig Múzeum weboldalán [link]
10 perc	Alkotó képelemzés további variációi GIMP képszerkesztő programmal, rövid tanári prezentáció, majd újabb részletek felfedezése képszerkesztői eszközökkel: - Kijelölő eszközzel válaszd ki a számodra legfontosabb képelemet, majd világosítsd a hátteret! - Vágj ki és ments el kiválasztott képelemet, majd ismét megnyitva az egész képet duplikáld, majd másold rá a kivágott képelemet, újabb és újabb beillesztési lehetőségek után kutatva. - Hozz létre mozgatható rétegeket, vizsgáld egymásra illesztéssel az eredeti kép motívumainak ismétlődéseit! Találsz-e két egyforma képrészt? Ha igen, melyek azok, hol és hogyan jelennek meg? Ha nem, vajon miért? Az X forma többszörösen ismétlődik, egymásba folyik képből képbe, hogy lehetséges mindez? - Mentsd el képelemző variációidat egy-egy állomásnál, egy-egy munkafázisnál, hogy GIF-animációt is készíthess belőle!	Mozdulat. Fáziskép. Íróeszközzel a kézben, saját aktivitás, saját lét dokumentálása. Képzőművészeti fotóhasználat. Műfaji és technikai határátlépések. Egymásra másolt/rétegzett fotók, kísérletező eszközhasználat. Digitális képszerkesztő program eszközeinek kreatív használata, kijelölő eszköz, rétegek, árnyalatterjedelem módosítása, festő- és rajzolóeszköz, pixelszám, átméretezés, segédrács Kompozíció, képi alapelemek. Geometrikus alapformák. Motívum, ismétlődés. Struktúra, rendszer. Illúzió, mozgás.	Digitális kompetencia, Figyelem, Megfigyelőképesség, problémamegoldó képesség, önálló és hatékony tanulás Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség	Tanári prezentáció: az alkotó képelemzés további variációi. Képernyő-megosztással az alkotó elemzés fázisainak bemutatása egymásnak. GIMP és egyéb képszerkesztő programok felhasználói szintű alkalmazása (új vagy alig ismert eszközök felfedezése, kipróbálása)	Saját műelemző vázlataim és a hozzájuk vezető technikai útvonal bemutatása. A GIMP képszerkesztő program eszközeivel végzett kísérletek a mű szerkezetének elemzéséhez
5 perc	Közös értékelés, a felfedezések összevetése. Szempontok: Hogyan tudjuk beépíteni tapasztalatainkat saját fotónapló-tervünkbe, melyik alapformát alkalmazzuk a fázisfotóink montázsba rendezéséhez? (a második óránk feladata lesz a fotónapló fázisképeinek összeillesztése, önálló mű létrehozása)	Önreflexió és a közös felfedezések megosztása, összegzés.	Szociális kompetencia, empátia	Tapasztalatok megbeszélése.	
-	Szünet: <i>Idő van eladó</i> c. dal bejátszása	-	-	-	Dalfutár 4.: <i>Idő van eladó</i> [link]

POSTA VERONIKA

Kós Károly Művészeti Szakgimnázium, Technikum és Kollégium

Foglalkozás témája:

A Ludwig Múzeum *Időgép* című kiállításán kiválasztott művek megismertetése a tanulókkal. A múlt, jelen és jövő hívószavakra építve gondolatok ébresztése a tanulóiban, melyek kapcsán gyakorlatot szerezhetnek a kortárs művek interpretálásában. A befogadás és feldolgozás sikerességét és elmélyítését információalapú és kreatív alkotói feladatok megoldása teszi lehetővé.

Feldolgozott művek:

- Nemes Csaba: *Időtlen* (1996) [\[link\]](#)
- Gémes Péter: *Homokóra* (1995) [\[link\]](#)
- Oláh Mara
  - Mara első iskolás, 1952* (1998) [\[link\]](#)
  - Már akkor éreztem, hogy akit szeretek, nem hozzám való, 1962* (2000) [\[link\]](#)
  - Marának mégis lett új háza, 1967* (2000 körül) [\[link\]](#)
  - Óvoda, 1971* (1998) [\[link\]](#)
  - Azonnali fegyelmi eljárás, 1974* (1998) [\[link\]](#)
  - Mara karácsonya, 1987* (2000 körül) [\[link\]](#)
  - Lányom esküvője, 1989* (2001) [\[link\]](#)
  - Mara Gönyűre cserél, senki nem segített, 1996* (2000) [\[link\]](#)
- Masha Starec: *A visszavonulás töredékei – ráhangolódás* (2016) [\[link\]](#)
- Keserü Ilona: *Gyűjtemény* (1970) [\[link\]](#)
- Fani Zguro: *Cím nélkül 1–2.* (2007) [\[link\]](#) [\[link\]](#)
- Robert Longo: *Most mindenki* (R. W. Fassbindernek) (1982–1983) [\[link\]](#)
- Antoni Muntadas: *Médiahelyszínek / Médiaemlékművek Budapest* (1998) [\[link\]](#)
- Birkás Ákos: *K. Ferenc – Egy barátság* (1977–1978) [\[link\]](#)
- Maurer Dóra: *Reverzibilis és felcserélhető mozgásfázisok*

- (*Etűd 3–5–7.*) (1972) [\[link\]](#) [\[link\]](#) [\[link\]](#)
- Türk Péter: *Taposómalom I–II.* (1975–1981) [\[link\]](#)
- Nancy Graves: *Teve-séta (.057 sec) Muybridge után* (1971) [\[link\]](#)
- David Hockney: *Ellenfény francia stílusban* (1974) [\[link\]](#)
- Richard Estes: *Rappaport patika* (1976) [\[link\]](#)
- Malcolm Morely: *Lóversenypálya (Dél-Afrika)* (1970) [\[link\]](#)
- Rajk László: *Letatljak, 1978* (2018) [\[link\]](#)
- Bachman Gábor: *A Kortárs Művészeti Múzeum modellje* (1995) [\[link\]](#)
- Szj Kamilla: *Cím nélkül I–III.* (2014) [\[link\]](#) [\[link\]](#) [\[link\]](#)
- Hantai Simon: *Cím nélkül* (1973) [\[link\]](#)
- Benczúr Emese: *Ha száz évig élek is* (1997) [\[link\]](#)
- Tarr Hajnalka: *Botticelli: Vénusz születése* (2011) [\[link\]](#)

Célcsoport: középiskola, 10-12. évfolyam

Időtartam: 120 perc

A foglalkozáshoz kapcsolódó feladatlapon letöltése [\[link\]](#)

Feladatlap I.
1. Melyik fogalomhoz köthető az alábbi alkotás?
Nemes Csaba: Időtlen (1996)

	ismétlődés	
	monoton	
	pillanat	
	időtlen	
	idős kor	

2. Melyik műhöz köthető az alábbi leírás?
„A műben az ipari sorozatgyártást keveri a kézimunkával, a múlt termékeinek bemutatását a jövőre való folyamatos gondolással, a minimális beavatkozást az installáció monumentalitásával.
A feminista művészek a '70-es évektől kezdték el a korábban a ruhakészítésben használt technikákat felhasználni egyrészt azért, hogy a női munkának megbecsülést szerezzenek, másrészt azért, hogy a férfiak által nem használt technikákkal éljenek.”
Alkotó, cím, készítés éve

3. Melyik mű volt számodra a leginkább érdekes? Válaszodat röviden indokold!

¹ Nemes Csaba Időtlen (1996) részlet: https://halqa.com/en_EN/post/show/170836/pattern-and-decoration-the-eph-jami-litoldo-letoltes-2021_05_27/

Feladatlap II.
1. Melyik fogalomhoz köthető az alábbi alkotás?
Szj Kamilla: Cím nélkül (I) (2014)

	működés	
	semmi	
	ismétlődő	
	jelen	
	folyamatos	

2. Melyik műhöz köthető az alábbi leírás?
„Az Eimer Hoxba diáktárgya alatt készült fókák mindössze néhány percig voltak láthatók az apja mellett álló emberek arcán: a kép felületét szándékosan ronszolták meg (...)Érdekes és az elátrul barátságok emlékeinek felszámolására is.”
Alkotó, cím, készítés éve

3. Melyik mű volt számodra a leginkább érdekes? Válaszodat röviden indokold!

¹ Szj Kamilla: Cím nélkül (2014): <https://www.ludwigmuseum.hu/en/work/whitout-title-1> (Utolsó letöltés: 2021. 05. 27.)

Feladatlap III.
1. Melyik fogalomhoz köthető az alábbi alkotás?
Nancy Graves: Teve-séta (.057 sec) Muybridge után (1971)

	kör	
	ismétlődés	
	monoton	
	pillanat	
	időtlen	
	idős kor	

2. Melyik műhöz köthető az alábbi leírás?
A alkotás két részből áll, egy szabadon álló életmestertáncos férfi ábrából, aki mozdulatával felül messzebb a falon négy panelből összeállított képpel jeleníti meg a polgárháború kővértébe szelődött városát. A mű a város és a kép között nincs egyértelmű különbség, a város a kép, a kép a város.
Alkotó, cím, készítés éve

3. Melyik mű volt számodra a leginkább érdekes? Válaszodat röviden indokold!

WALKING (057 sec) (1971) (Utolsó letöltés: 2021. 05. 27.)

Javitókulcs

Feladatlap I.
1. Melyik fogalomhoz köthető az alábbi alkotás?
Nemes Csaba: Időtlen (1996)
ismétlődés, monoton, pillanat, időtlen, idős kor

2. Melyik műhöz köthető az alábbi leírás?
„A műben az ipari sorozatgyártást keveri a kézimunkával, a múlt termékeinek bemutatását a jövőre való folyamatos gondolással, a minimális beavatkozást az installáció monumentalitásával.
A feminista művészek a '70-es évektől kezdték el a korábban a ruhakészítésben használt technikákat felhasználni egyrészt azért, hogy a női munkának megbecsülést szerezzenek, másrészt azért, hogy a férfiak által nem használt technikákkal éljenek.”
Alkotó, cím, készítés éve

3. Melyik mű volt számodra a leginkább érdekes? Válaszodat röviden indokold!

Feladatlap II.
1. Melyik fogalomhoz köthető az alábbi alkotás?
Szj Kamilla: Cím nélkül (I) (2014)
működés, semmi, ismétlődő, jelen, folyamatos

2. Melyik műhöz köthető az alábbi leírás?
„Az Eimer Hoxba diáktárgya alatt készült fókák mindössze néhány percig voltak láthatók az apja mellett álló emberek arcán: a kép felületét szándékosan ronszolták meg (...)Érdekes és az elátrul barátságok emlékeinek felszámolására is.”
Alkotó, cím, készítés éve

3. Melyik mű volt számodra a leginkább érdekes? Válaszodat röviden indokold!

Feladatlap III.
1. Melyik fogalomhoz köthető az alábbi alkotás?
Nancy Graves: Teve-séta (.057 sec) Muybridge után (1971)
kör, ismétlődés, monoton, pillanat, időtlen, idős kor

2. Melyik műhöz köthető az alábbi leírás?
A alkotás két részből áll, egy szabadon álló életmestertáncos férfi ábrából, aki mozdulatával felül messzebb a falon négy panelből összeállított képpel jeleníti meg a polgárháború kővértébe szelődött városát. A mű a város és a kép között nincs egyértelmű különbség, a város a kép, a kép a város.
Alkotó, cím, készítés éve

3. Melyik mű volt számodra a leginkább érdekes? Válaszodat röviden indokold!

1. Köszöntés, témafelvetés	
<p>Tevékenység Időutazásra hívlak benneteket a Ludwig Múzeum <i>Időgép</i> című kiállításán, ahol a kortárs művészeti alkotásokon keresztül az idő fogalmára hangoljuk a gondolatainkat. A múlt, jelen és jövő hívószavak mentén járjuk körbe a kiállítást!</p> <p>Cél: Kíváncsiság felkeltése a kiállítás megtekintésére. Forma: csoportos beszélgetés. Eszközök: nincs.</p>	<p>Helyszín -</p> <p>Műtárgy -</p> <p>Idő 5 perc</p>

2. Mi az idő?	
<p>Tevékenység Tekintsük meg Nemes Osaba: <i>Időtlen</i> című művét! Mi hiányzik a képről? – beszélgetés indítása. Miért van jelentősége számunkra az időnek? (Idő mérésére használt eszközök) Létezik-e az idő? (N. Cs.: „A transzcendens idő nem létezik) Véges-e az idő? Mi mindenre asszociálsz az idő fogalmáról? Mentimeteren írd minél több szót az idővel kapcsolatban!</p> <p>Cél: Ráhangolás a program témájára két kiválasztott kortárs mű megismerésével. Forma: csoportos beszélgetés, egyéni válaszadás a Mentimeteren. Eszközök: okostelefon, laptop, kivetítő.</p>	<p>Helyszín 1. terem</p> <p>Műtárgy Nemes Osaba Gémes Péter</p> <p>Idő 10 perc</p>

3. Emlékezés terei	
<p>Tevékenység Életünk során rengeteg emléket gyűjtünk össze, melyekre szívesen vagy nem szívesen, de emlékezünk. Az emlékek összegyűjtése mentén alakul az életünk, és ezekhez nyúlunk vissza időről időre. Mit gondoltok, vajon az idő valóban mindent megszépít? A kiválasztott művek bemutatása. A múlt eseményeit feldolgozó műveket ismerhetnek meg a tanulók. Oláh Mara: éleletesemények feldolgozása Masha Starec: „Az ilyen és ehhez hasonló gyermekkori személyes emlékek, illetve a kulturális hatások azok, amelyek velünk maradnak és befolyásolják felnőtt életünket is.” Keserü Ilona: hétköznapi tárgyak műalkotássá változtatása. Gyűjtemények. Egyszeri használat vs. „múzeumi örökkévalóság” Fani Zguro: emlékezés vs. felejtés. Robert Longo: történelmi események. Antoni Muntadas: akkor és most. Az idő múlásának tettenérése az „akkor és most” képeken.</p> <p>Cél: A személyes és kollektív, történelmi emlékezés fogalmának körbejárása kortárs művekhez kapcsolva. Ismeretbővítés és érzékenyítés. Kortárs művek interpretálásának gyakorlása. Forma: csoportos beszélgetés, tárlatvezetés. Eszközök: laptop, kivetítő.</p>	<p>Helyszín 2. terem (elsőből egyenesen tovább haladva), 3. terem, 5. terem</p> <p>Műtárgy Oláh Mara, Masha Starec, Keserü Ilona, Fani Zguro, Robert Longo, Antoni Muntadas</p> <p>Idő 20 perc</p>

4. Pillanat és folytonosság	
<p>Tevékenység Éreztek-e valaha olyat, hogy milyen jó lenne, ha egy adott pillanat örökké tartana? A következő művek alkotói megpróbálták megállítani az időt, és megragadni a nagybetűs pillanatot. Tekintsük meg ezeket a műveket! Birkás Ákos, Maurer Dóra, Türk Péter, Nancy Graves: mozgásról készült fotók. Utalás az első fényképekre (vásárokból kb. 30 percig kellett mozdulatlanul állni) és az első mozgóképekre (Eadweard Muybridge munkássága). David Hockney: kép történetének ismertetése Richard Estes: kép történetének ismertetése Malcolm Morely: hogyan került rá az az óriási vörös x? A kép történetének ismertetése. A képben kontrasztot állít a hiperrealista mű elkészültének aprólékos és időigényes folyamata az adott pillanatban érzelmi reakcióként megjelenő, lendületes mozdulattal az egész képet átmetező x-szel.</p> <p>Cél: A pillanat fogalmának megragadása a kiválasztott kortárs műveken keresztül. Ismeretbővítés, érzékenyítés. Kortárs művek interpretálásának gyakorlása. Forma: csoportos beszélgetés, tárlatvezetés. Eszközök: laptop, kivetítő.</p>	<p>Helyszín 6. terem, 7. terem.</p> <p>Műtárgy Birkás Ákos, Maurer Dóra, Türk Péter, Nancy Graves, David Hockney, Richard Estes, Malcolm Morely</p> <p>Idő 20 perc</p>

5. Utópia, időtlenség	
<p>Tevékenység Gondolatok-e már arra, hogy milyen lesz a jövő? – A közeli jövőre és messzi távlatokra mondjanak példát. Az ember a múlt eseményeinek felidézésén kívül a jövőre gondol a legtöbbet. Az alábbi műveket megtekintve olyan érzésünk lehet, mintha egy futurisztikus világ tárgyait látnánk. Rajk László művének történetét elmondani. A nagyteremben található művek kapcsán az alkotásról és a flow-élmény során keletkező „időérzéketlenségről” beszélünk.</p> <p>Cél: Gondolatébresztés jövő és múlt összefüggéseinek feltárásával. Ismeretbővítés, érzékenyítés. Kortárs művek interpretálásának gyakorlása. Forma: csoportos beszélgetés, tárlatvezetés. Eszközök: laptop, kivetítő.</p>	<p>Helyszín 8. terem, nagyterem</p> <p>Műtárgy Rajk László, Bachman Gábor, Szij Kamilla, Hantaí Simon, Benczúr Emese, Tarr Hajnalka</p> <p>Idő 10 perc</p>

6. Feladatlap kitöltése	
<p>Tevékenység Feladatlap kitöltése. A tanulók segíthetnek egymásnak. Közben az eszközök előkészítése a következő alkotófeladathoz 3 féle feladatlap, 3-4 főből álló csoportot alkotunk a feladatlapok kiosztásával. Válaszok megbeszélése, javítása.</p> <p>Cél: A kiállítás körbejárása során szerzett információk feldolgozása. Forma: csoportbontás a feladatlapok alapján. Eszközök: laptop, kivetítő, feladatlap, toll.</p>	<p>Helyszín Nagyterem, 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8. terem</p> <p>Műtárgy Összes említett mű</p> <p>Idő 15 perc</p>

7. Kreatív alkotás	
<p>Tevékenység Készítetek közösen egy képet, melyhez a Mentimeteren gyűjtött szavak köthetők!</p> <p>Cél: A kiállítás megtekintése után érzelmi és vizuális hatások, gondolatok feldolgozása alkotással. Forma: csoportbontás a feladatlapok alapján. Eszközök: papír, tempera, víz, vízszedény, paletta, ecsetek.</p>	<p>Helyszín Nagyterem</p> <p>Műtárgy Szij Kamilla, Hantaí Simon, Benczúr Emese, Tarr Hajnalka</p> <p>Idő 40 perc</p>

LINKGYŰJTEMÉNY

Az AMASS – Acting on the Margins: Arts as Social Sculpture kutatás Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeumban megvalósult további programjai

ELŐADÁSOK ÉS SZAKMAI BESZÉLGETÉSEK

Art&well-being webinar [\[link\]](#)

Előadók

- Pauliina Lapio művészetterapeuta, coach és tréner. Jelenleg a Central Finland Hospital Nova-ban a Participatory Arts and Artist in Residence Programme keretében dolgozik.
- Hilka Putkisaari pszichoterapeuta és művészetterápiás szakember, oktató és író. 20 éve saját vállalkozása keretében foglalkozik művészetterápiával.
- Somogyi Laura és Wolf Eszter (Tuu 133) festőművészek és művészetterapeuták. Tuu 133 csoportjuk részvételi művészeti projekteiben a közösségi alkotás és élmény kapja a főszerepet.
- Moderátor: Östör Katalin művészetterapeuta
- Együttműködő partner: FinnAgora

Művészetterápia a gyakorlatban [\[link\]](#)

Cikk a Ludwig Múzeum blogján a webinarhoz kapcsolódóan:

Art&Well-being [\[link\]](#)

Beszélgetés Somogyi Laurával és Wolf Eszterrel a Ludwig Múzeum Szonár című podcast programjában

VIDEÓK

Videós összefoglaló a Kortársunk a művészet 30 órás akkreditált továbbképzéshez [\[link\]](#)

Interjú Bognár Petrával, a Kortársunk a művészet továbbképzés egyik

részvevőjével [\[link\]](#)

ONLINE PED.KEDD PROGRAMOK

Művészet- és élménypedagógia a Rákospalotai Leánynevelő Intézetben [\[link\]](#)

Előadók

- Treszkán Júlia, javítóintézeti otthonvezető, Rákospalotai Leánynevelő Intézet
- Somogyi Laura képzőművész és művésztanár, valamint Wolf Eszter képzőművész és drámaterapeuta (TUU133)
- Csapi András mentor, Élményakadémia, UNICEF Magyarország

Tanártovábbképzések [\[link\]](#)

- Sepsey Zsófia (Magyar Nemzeti Galéria): *Összefüggések és párhuzamok a képzőművészet tükrében – a 19. századi magyar irodalom és történelem tanításának újszerű lehetőségei* – az AMASS kutatás keretében létrejött 30 órás akkreditált továbbképzés
- Zádor Viktória (Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ): *Mire lehet használni a múzeumi tartalmakat az oktatásban?*
- András Tünde (Deák17 Gyermekek és Ifjúsági Művészeti Galéria múzeumpedagógusa): *Pedagógusok felkészítése a kortárs képzőművészet múzeumpedagógiai alkalmazására* – 120 órás akkreditált múzeumpedagógiai továbbképzés
- Somogyi-Rohonczy Zsófia (Ludwig Múzeum): *Kortársunk a művészet – a kortárs művészet pedagógiai hasznosíthatósága a köznevelésben* – az AMASS-kutatás keretében létrejött 30 órás akkreditált továbbképzés

Pop-up kiállítás a Rákospalotai Leánynevelő Intézet növendékei által készített képekből [\[link\]](#)

IMPRESSZUM

Szövegek és forгатókönyvek:

Balogh Dóra
Danyi Magdolna
Lázár Zsuzsanna
Nagy Barbara
Posta Veronika
Somogyi-Rohonczy Zsófia
Szentgróti Dávid
Tóth Márta
Trojkó Ildikó

Szerkesztette: Somogyi-Rohonczy Zsófia

Lektorálás: Dékei Krisztina

Grafikai tervezés: Somogyvári Ágnes

Fotók: Somogyi-Rohonczy Zsófia, Szabó Zsófia
(© Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum)

A továbbképzésen résztvevő tanárok forгатókönyveinél látható fotók és illusztrációs anyagok a tanárok által a foglalkozások során készített képek.

A Módszertani Gyűjtemény és a benne bemutatott foglalkozások az AMASS–Acting on the Margins: Arts as Social Sculpture című nemzetközi Horizon2020 kutatás (H2020-SC6-TRANSFORMATIONS-2019) támogatásával valósult meg. A kutatás magyarországi vezetője a Budapesti Corvinus Egyetem, a programról további információkat tudhat meg az amassprojekt.hu oldalon.

LUDWIG – KORTÁRS
MÚZEUM MŰVÉSZETI
MÚZEUM

AMASS
acting on the margins. arts as social sculpture.

BUDAPESTI
CORVINUS
EGYETEM

